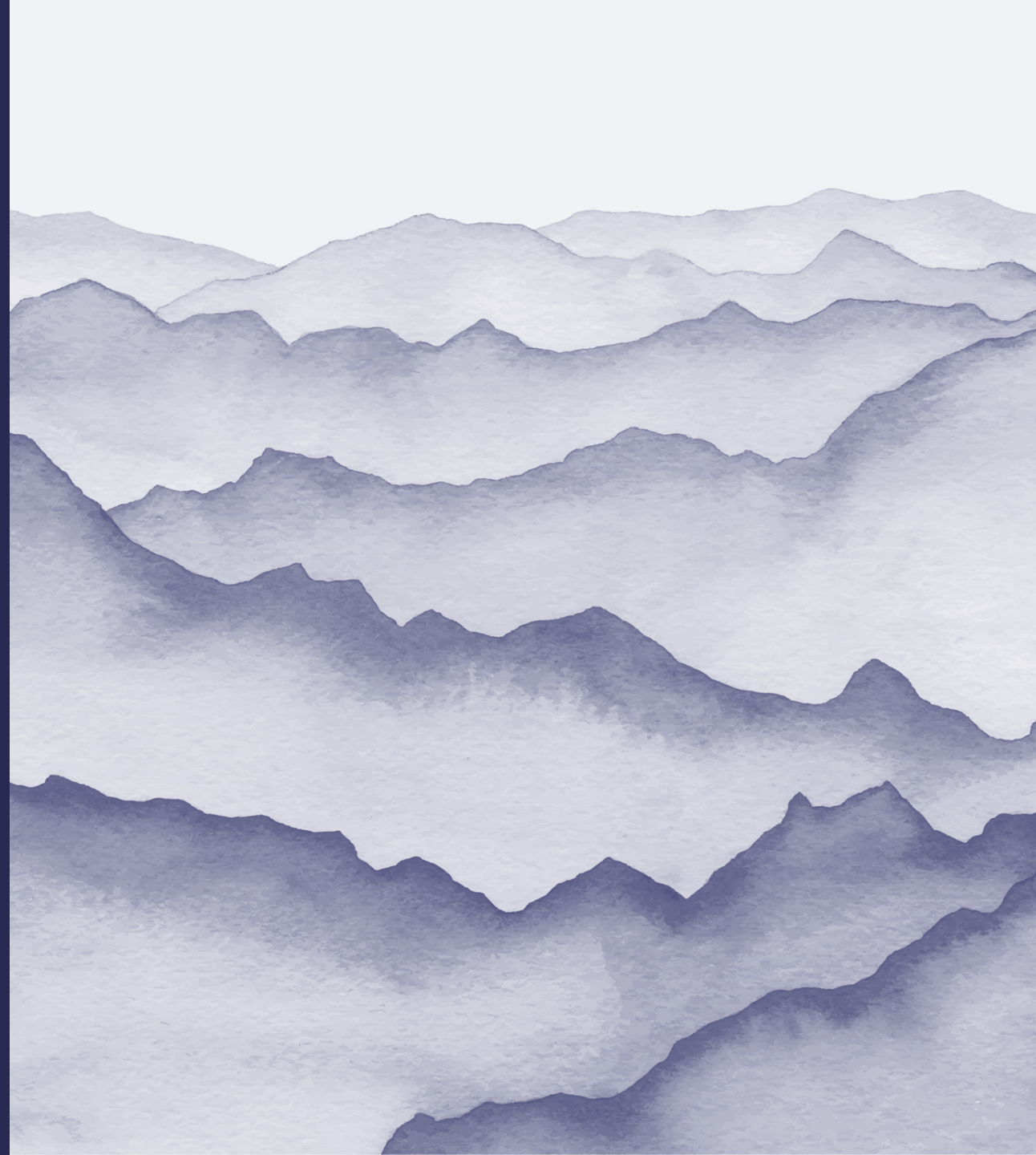

Latvijas un globālās tautsaimniecības attīstība; jaunākās prognozes

Mārtiņš Kazāks
Uldis Rutkaste

2026. gada 16. jūnijā

Būtiskākais

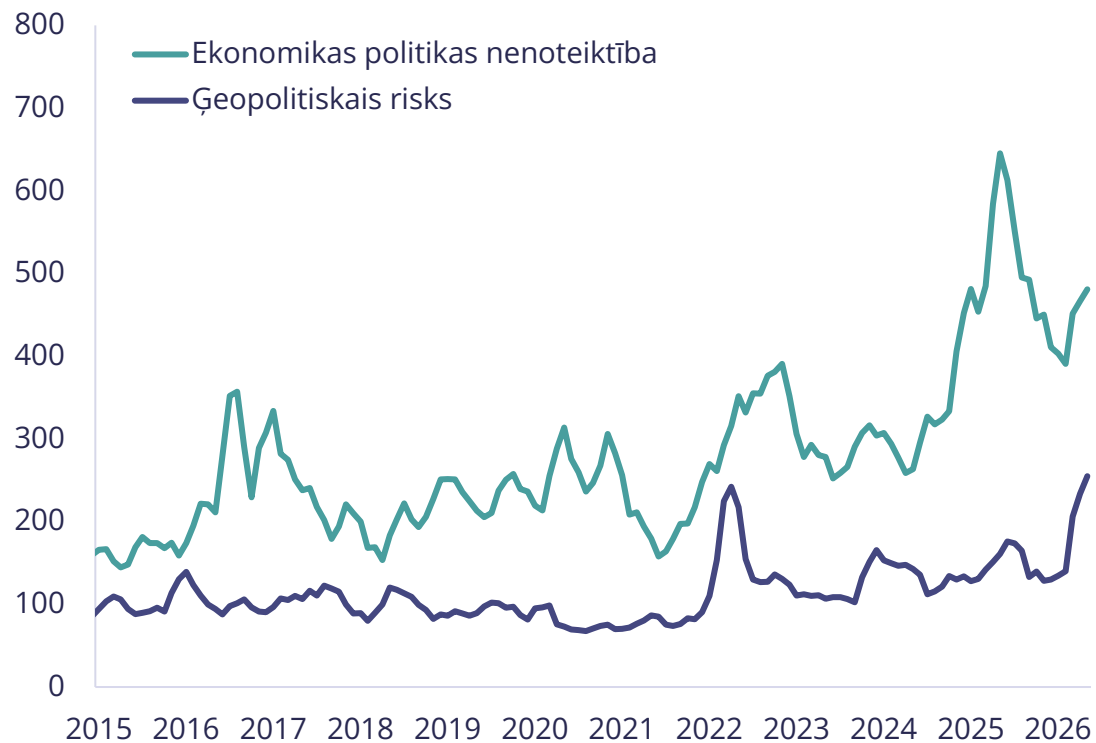
- 1 Gan Latvijā, gan pasaulē kopumā ģeopolitiskie satricinājumi vājina tautsaimniecības izaugsmi un palielina inflāciju.
- 2 Ņemot vērā inflācijas tendences un prognozes, ECB Padome 11. jūnijā nolēma palielināt procentu likmes.
- 3 Nenoteiktība saglabājas augsta, par iespējamām izmaiņām ECB Padome turpinās lemt kā iepriekš – katrā sēdē balstoties uz datiem un vērtējot inflācijas/ekonomikas attīstību.
- 4 Latvijā darba tirgus joprojām ciešs, lai gan vājākas izaugsmes dēļ darbaspēka trūkums nedaudz mazinās.
- 5 Fiskālā politika vidējā termiņā saglabāsies stimulējoša, budžeta deficītu palielina aizsardzības izdevumi.

Norises globālajā ekonomikā un eirozonā

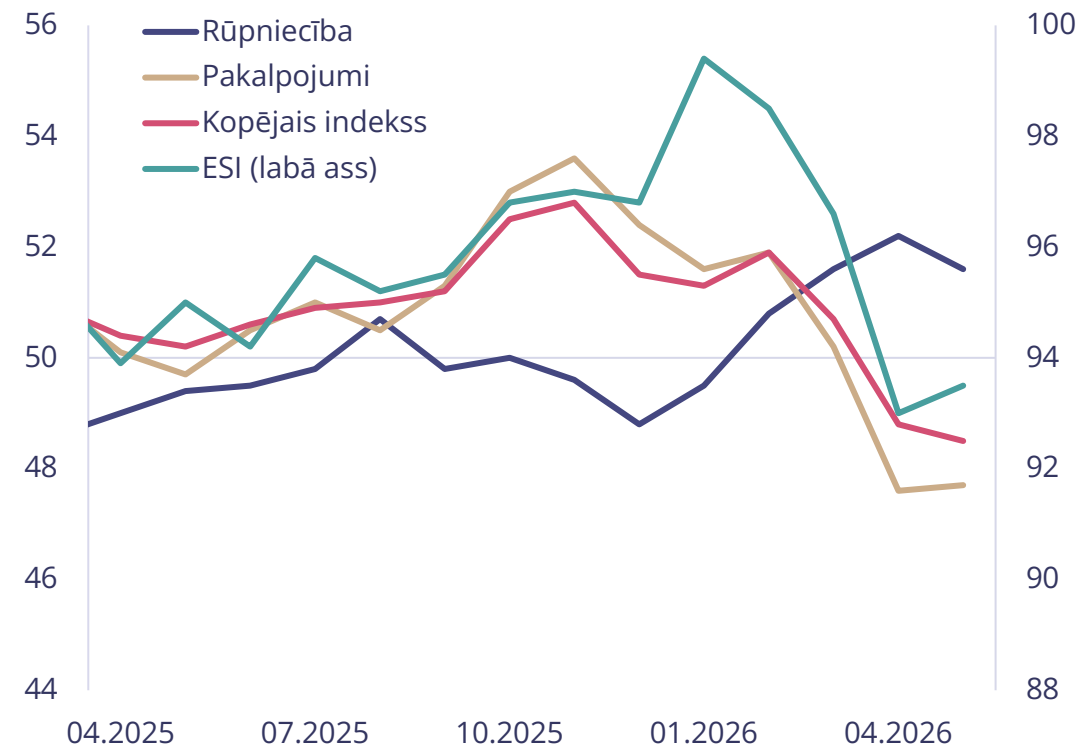

Ģeopolitiskā spriedze un karš Tuvajos Austrumos negatīvi ietekmē eirozonas ekonomiku

Eiropas ekonomikas politikas nenoteiktība un Ģeopolitiskais risks (indeksi)

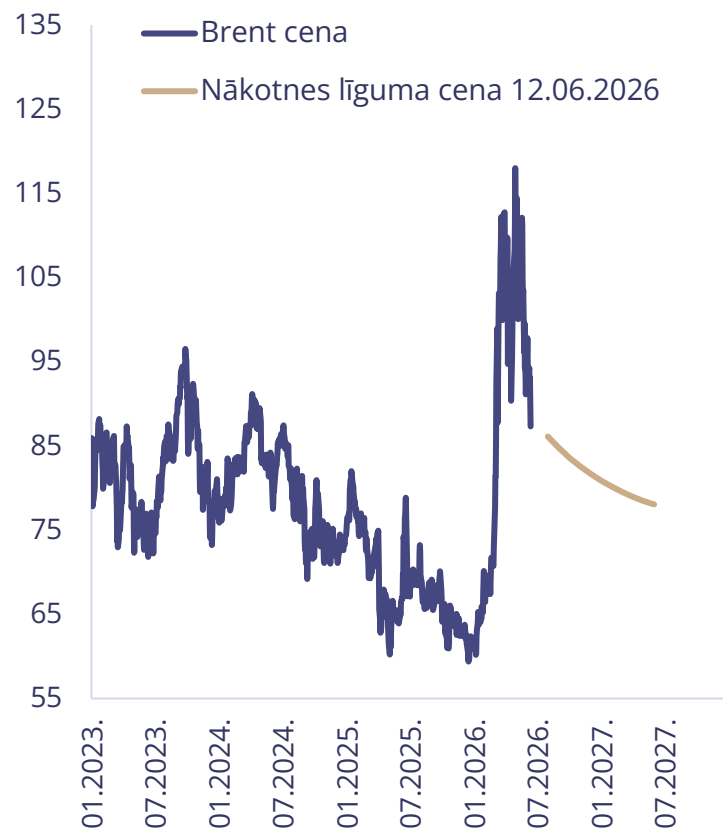
Eirozonas IVI (>50 = izaugsme) un ekonomiskā sentimenta indikators (ilgtermiņa vidējais = 100)

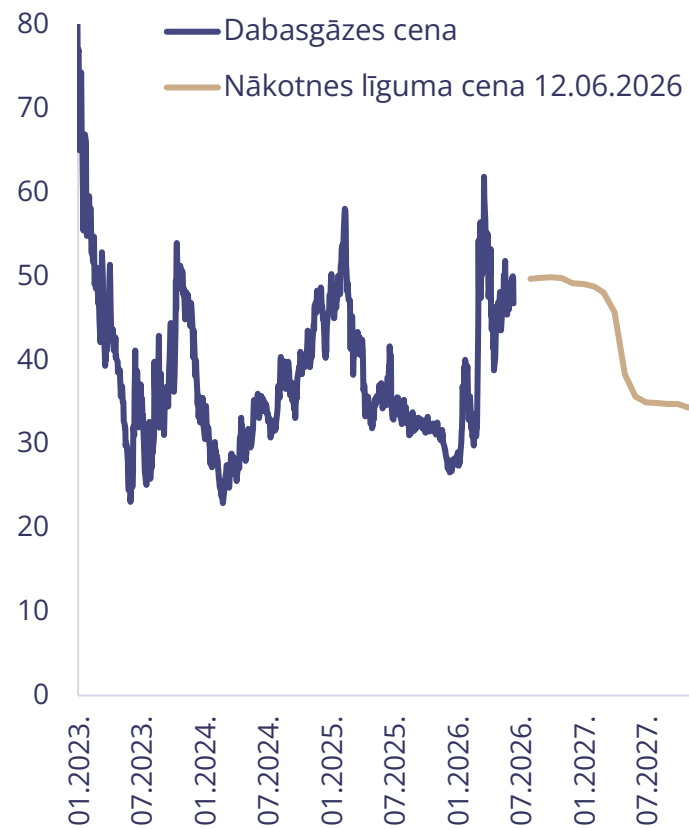
Avots: Eiropas Komisija, S&P Global, Economic Policy Uncertainty Project; Davis, S., 2016. "An Index of Global Economic Policy Uncertainty," *Macroeconomic Review*; Caldara, Dario and Matteo Iacoviello (2022), "Measuring Geopolitical Risk," *American Economic Review*, April, 112(4), pp.1194-1225.

Globālās izejvielu cenas saglabājas augstas

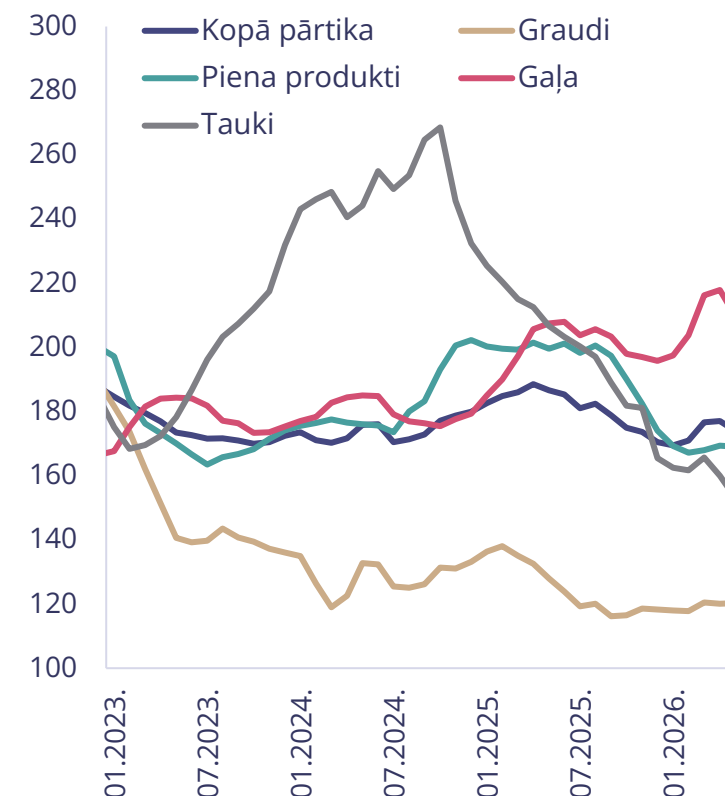
Brent jēlnafta (USD par barelu)

TTF dabasgāzes cena (EUR/MWh)

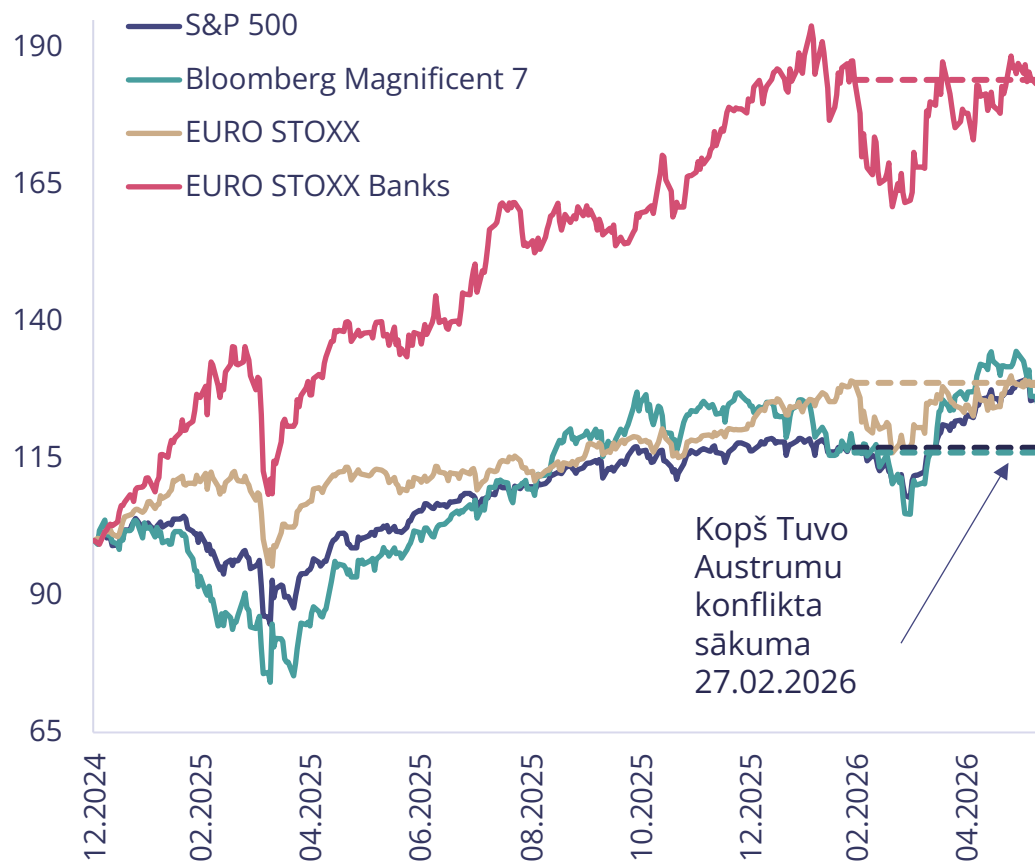

Pārtikas izejvielu cenas eirozonā (01.2015 = 100)

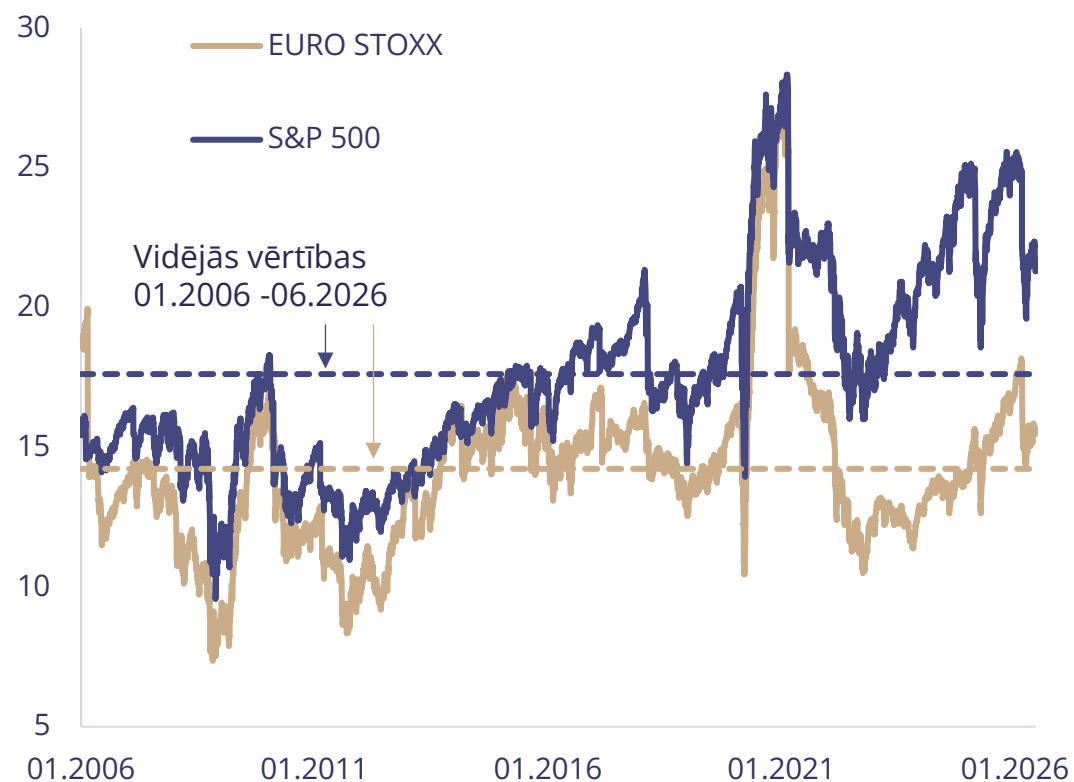

Vienlaikus akciju tirgi piesardzīgi optimistiski par Tuvo Austrumu konflikta noregulēšanu

Akciju tirgus indeksu attīstība (31.12.2024=100)

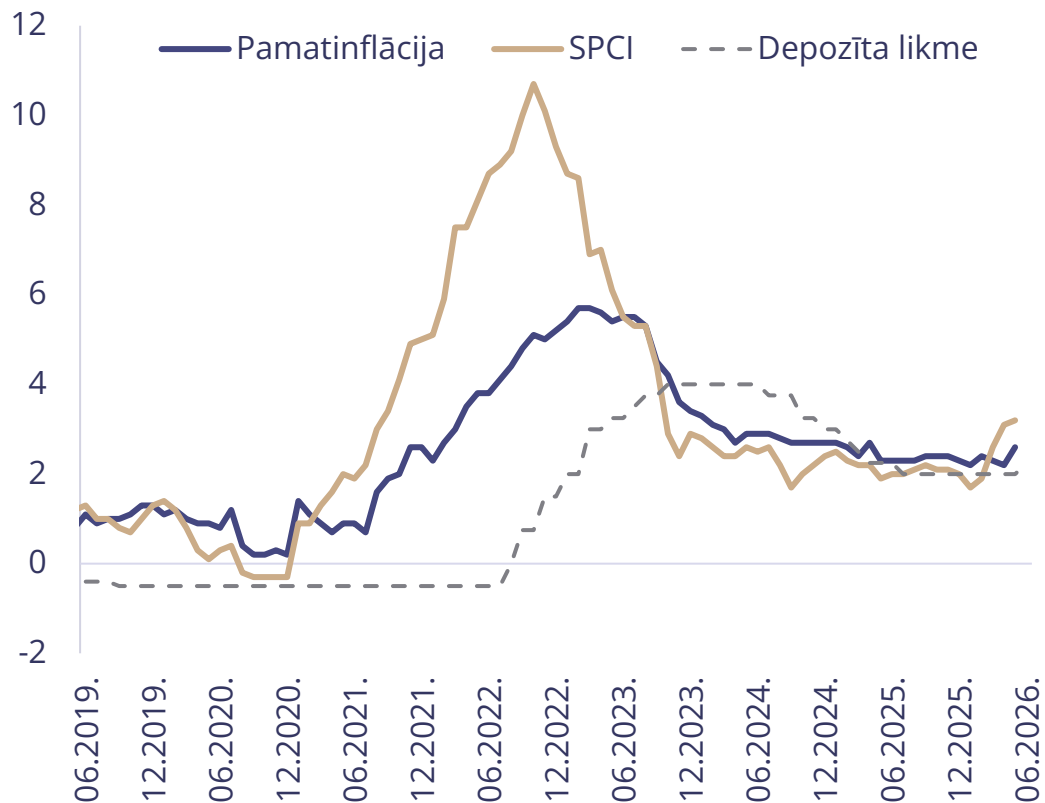

Euro Stoxx un S&P 500 cenas un peļņas attiecības koeficients (P/E)

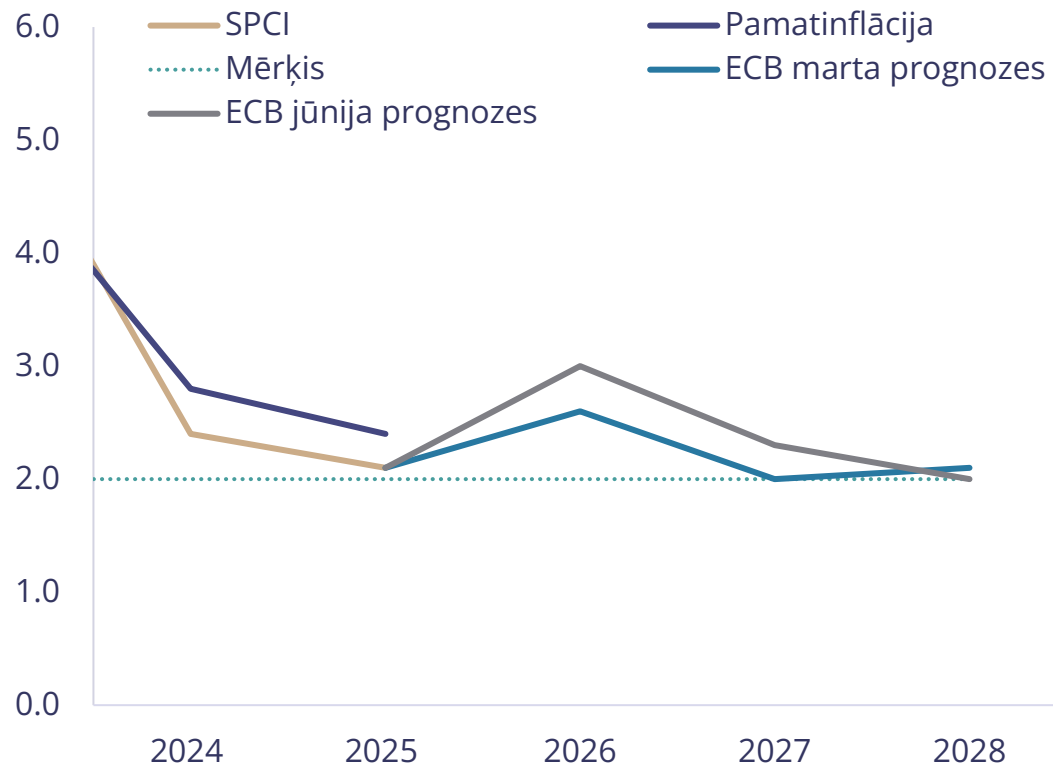

Prognozes rāda īstermiņa inflācijas palielināšanos

Gada inflācija, pamatinflācija un ECB noguldījumu iespējas uz nakti likme (%)

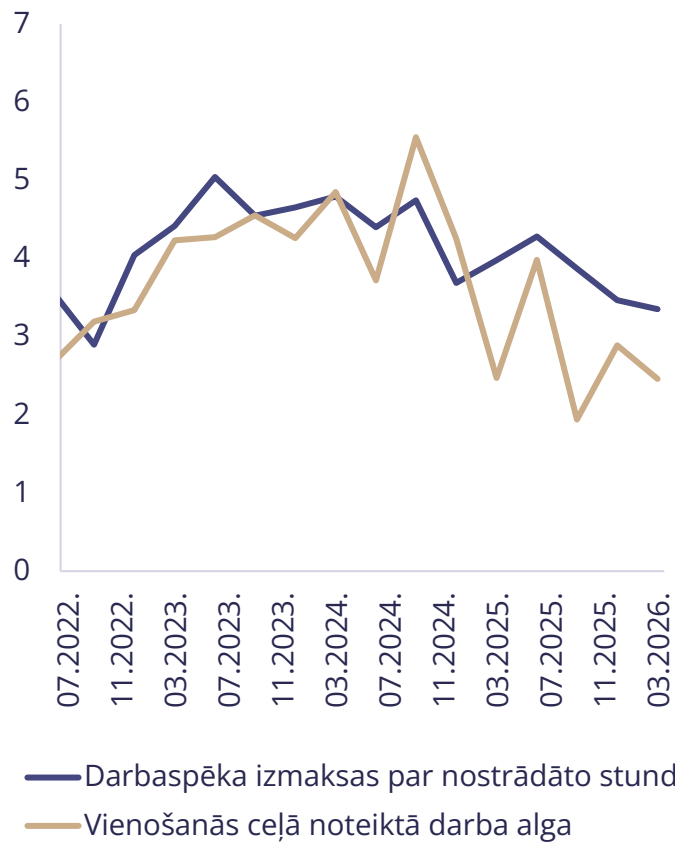

Gada vidējā inflācija, gada vidējā pamatinflācija, ECB inflācijas prognozes (%)

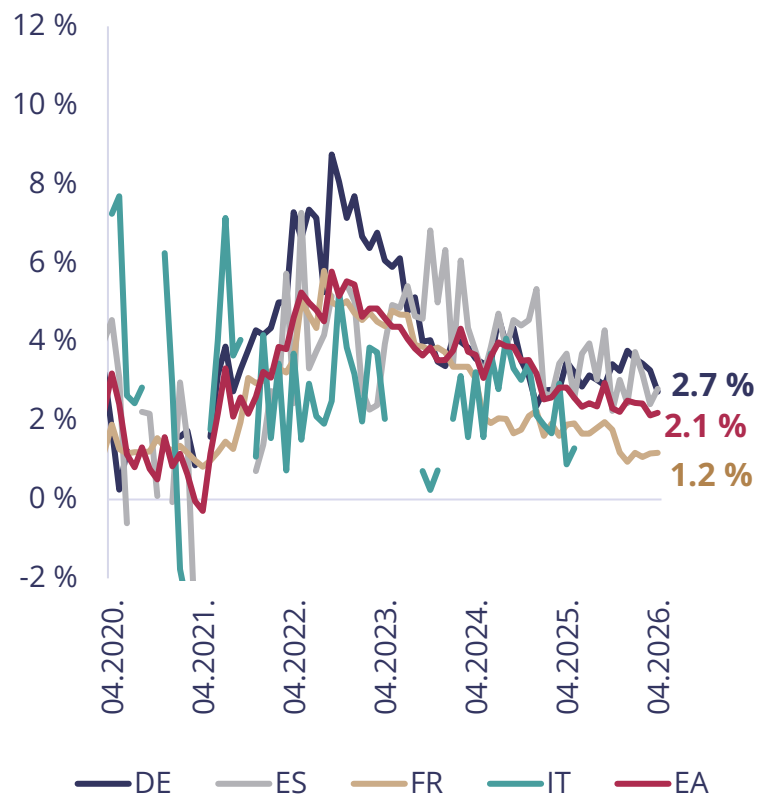

Otrās kārtas efekti ir nelieli; darbaspēka izmaksu pieaugums turpina mazināties

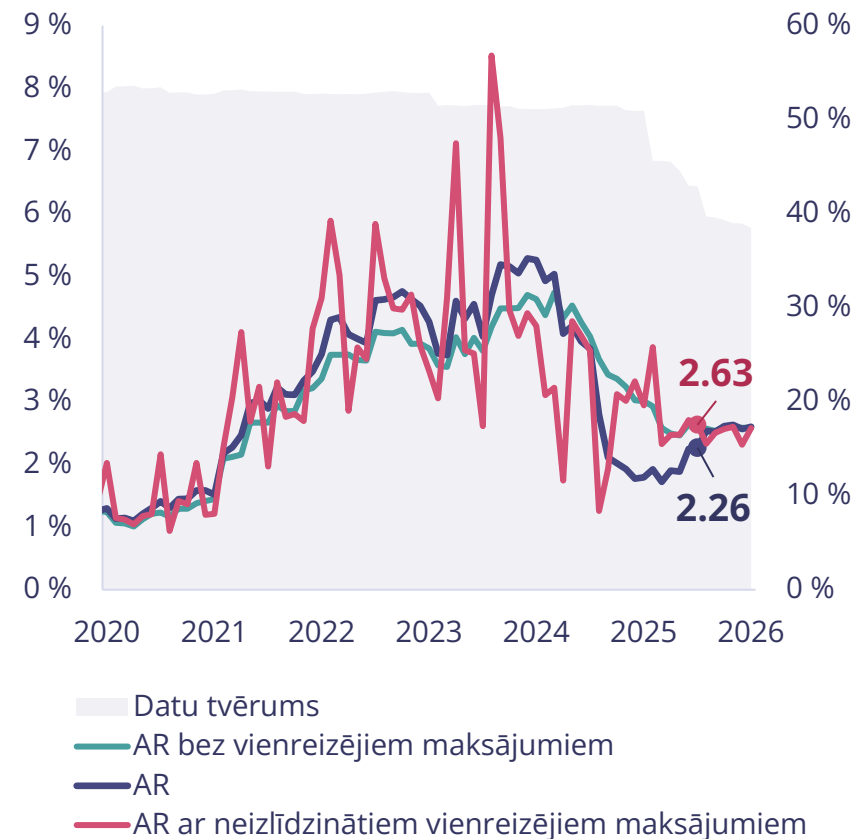
Darbaspēka izmaksas (g/g; %)

Indeed algu indikators (g/g; %)

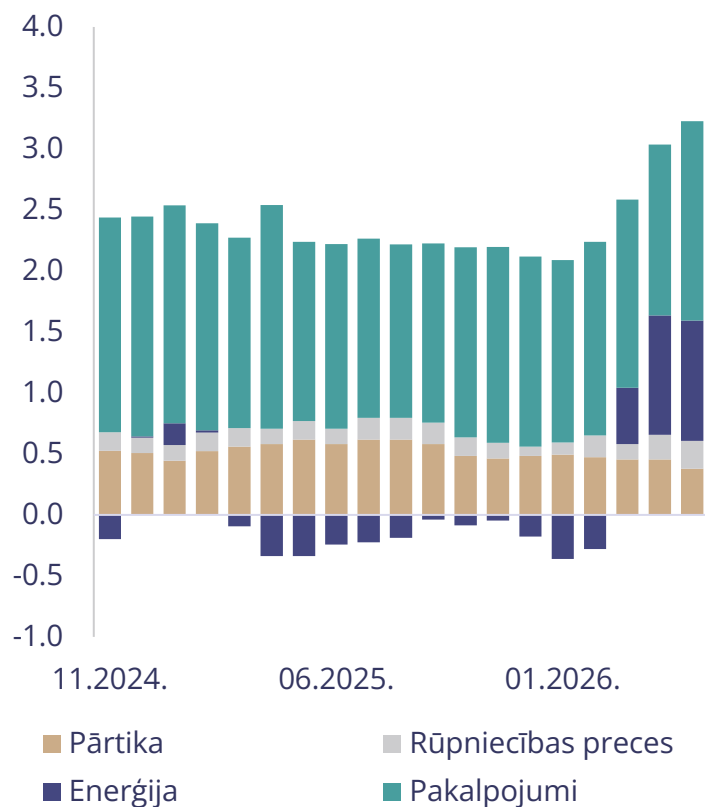

ECB algu indikators (g/g; %)

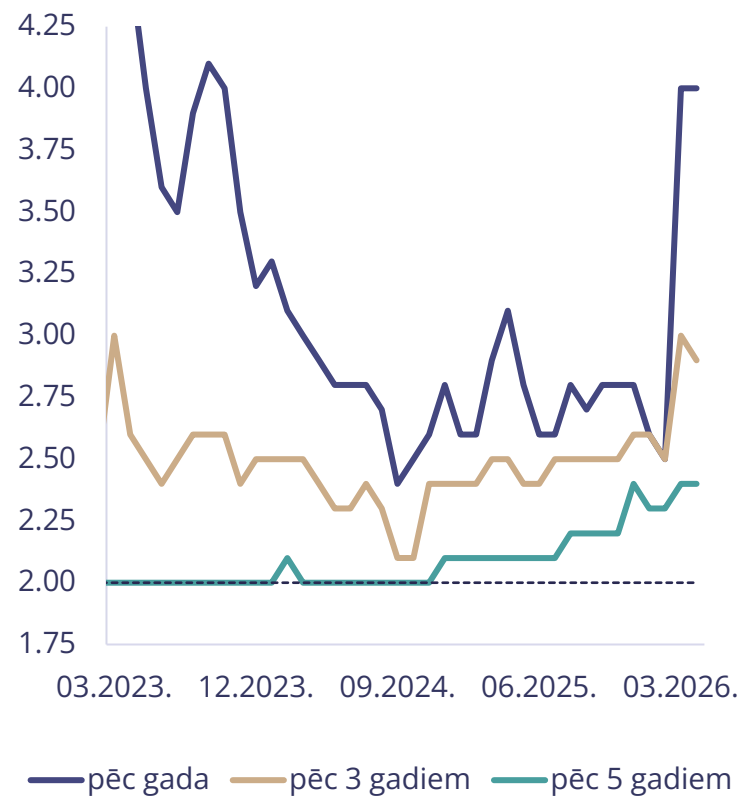
Patērētāju inflācijas gaidas palielinās, finanšu tirgos tās saglabājas labi noenkurotas ECB mērķa līmenī

Eiropas SPCI galvenās komponentes (%)

Avots: Eurostat.

Patērētāju inflācijas gaidas eirozonā (g/g; %)

Avots: ECB.

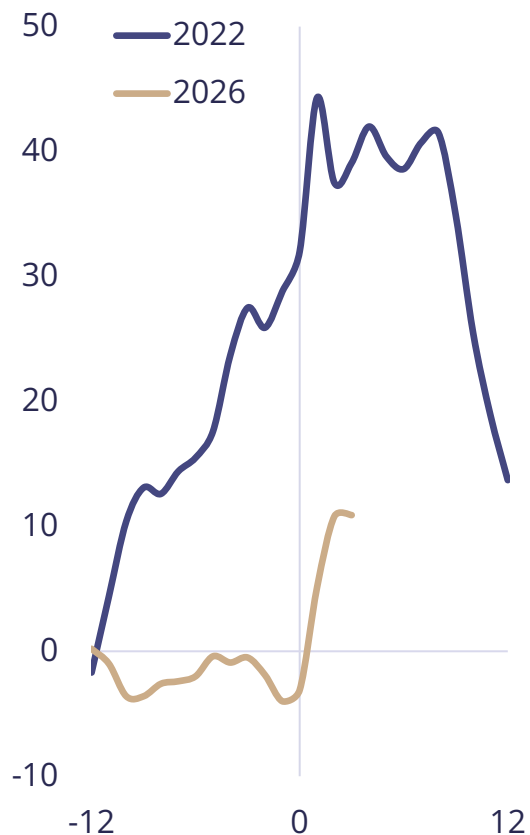
Finanšu tirgos inflācijas gaidas (g/g; %)

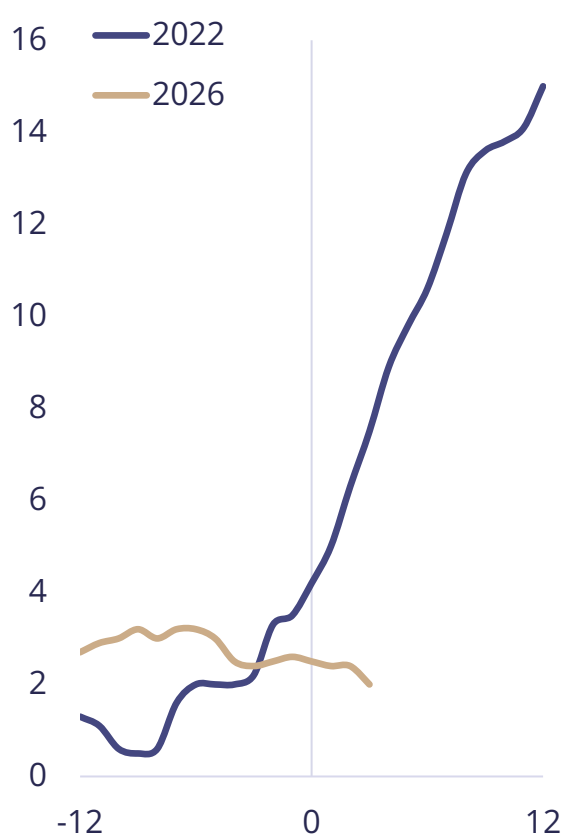
Avots: Bloomberg.

Netiešie enerģijas efekti pagaidām nav redzami, tomēr jo ilgāk enerģijas cenas saglabāsies augstas, jo lielāks risks tos ieraudzīt

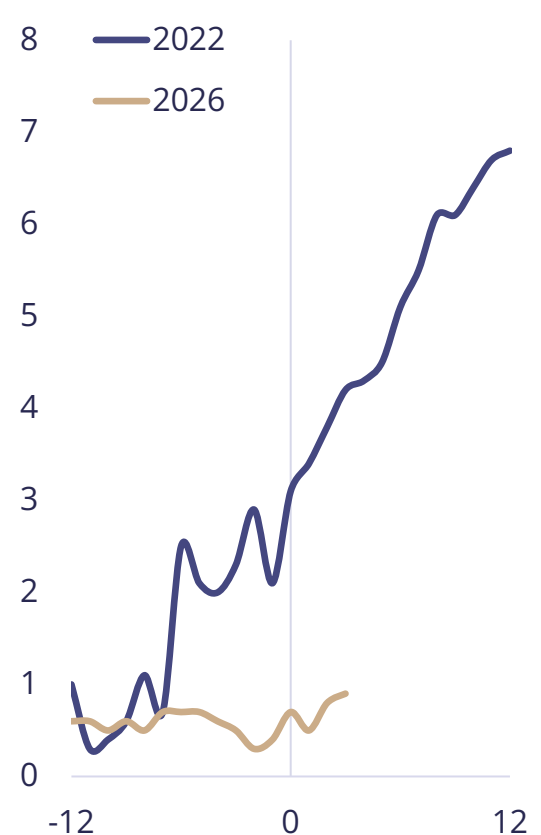
Enerģija (g/g; %)

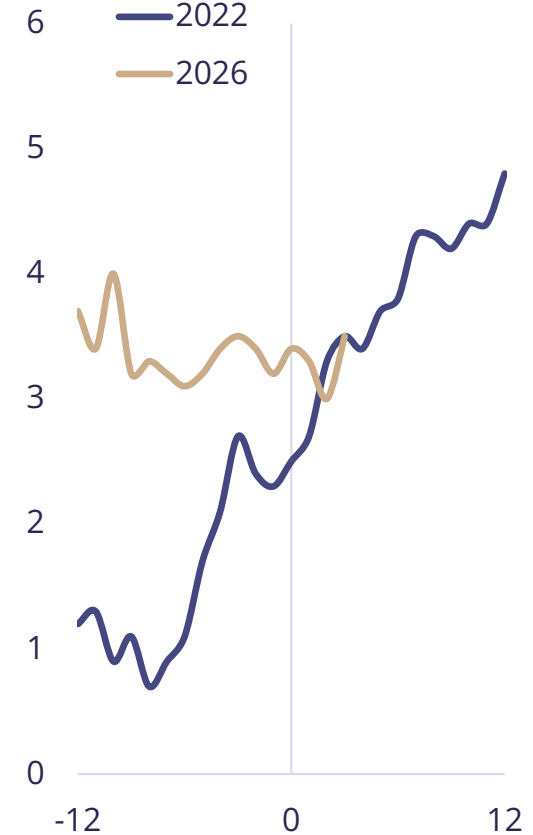
Pārtika (g/g; %)

Rūpniecības preces (g/g; %)

Pakalpojumi (g/g; %)

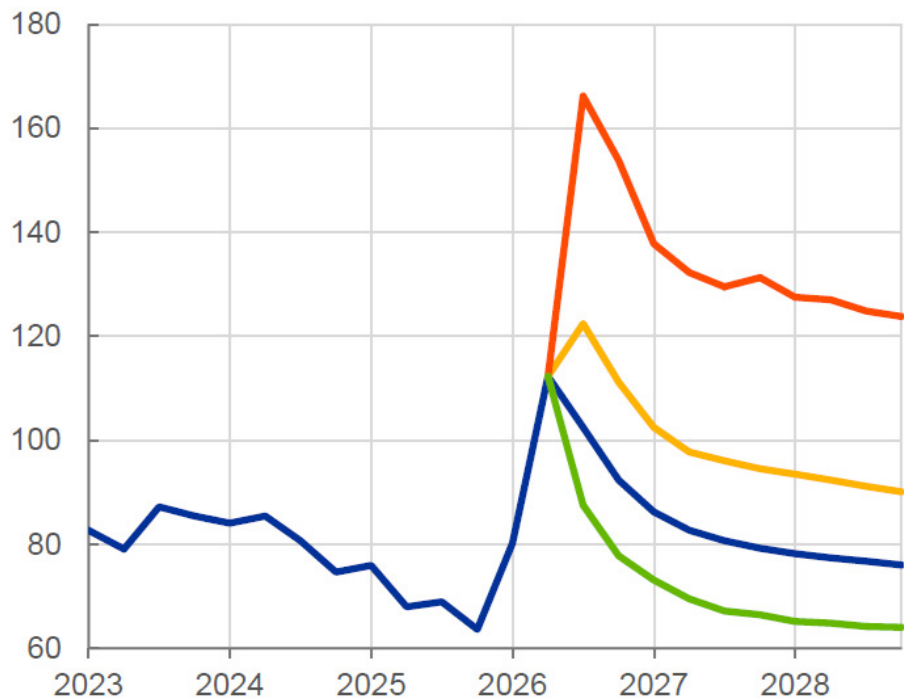

Avots: Eurostat, Latvijas Bankas aprēķini.

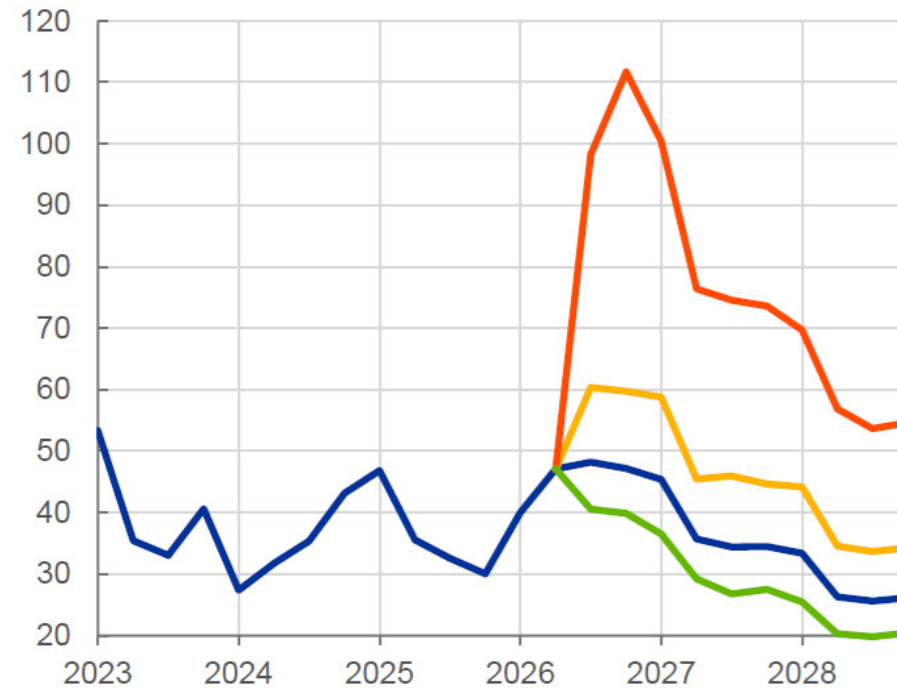
Piebilde: 0. periods apzīmē katra kara sākumu — attiecīgi 2022.gada februāri un 2026. gada februāri.

Pieņēmumi par izejvielu cenām bāzes scenārijā un alternatīvajos scenārijos

Naftas cenas (USD par barelu)

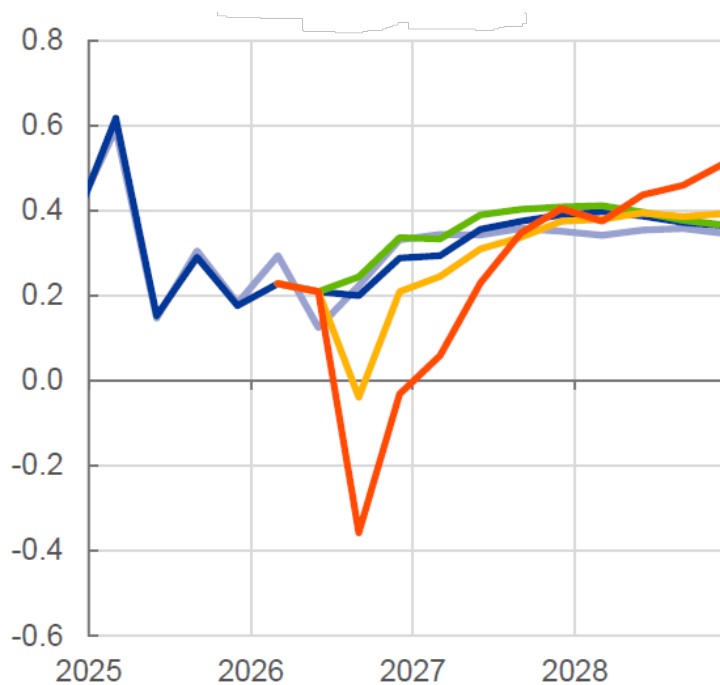
Gāzes cenas (EUR par MWh)

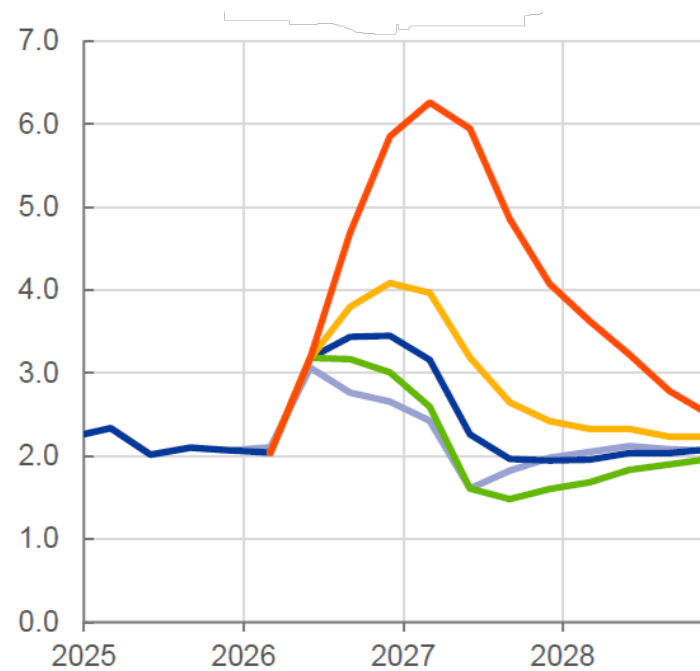
- Jūnija bāzes scenārijs
- Jūnija ļoti nelabvēlīgs scenārijs
- Jūnija nelabvēlīgs scenārijs
- Jūnija maigāks scenārijs

Reālais IKP un inflācija bāzes scenārijā un alternatīvajos scenārijos

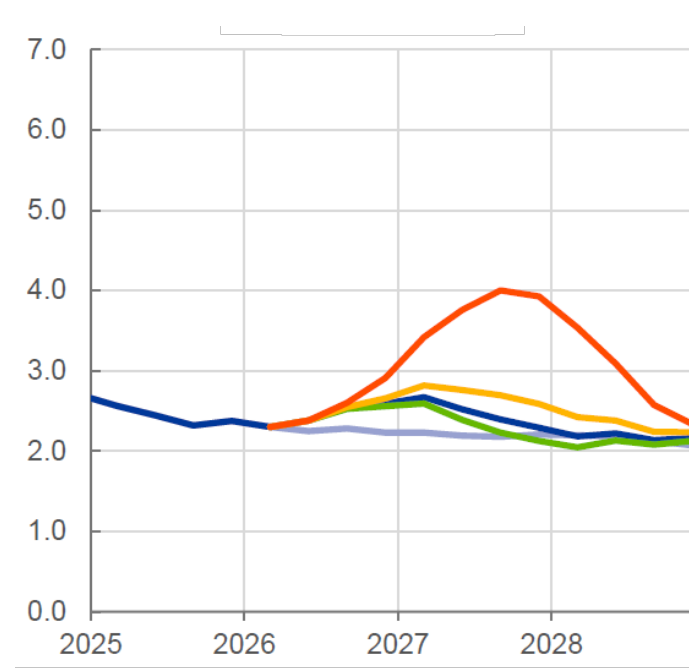
IKP izaugsme (c/c; %)

SPCI inflācija (g/g; %)

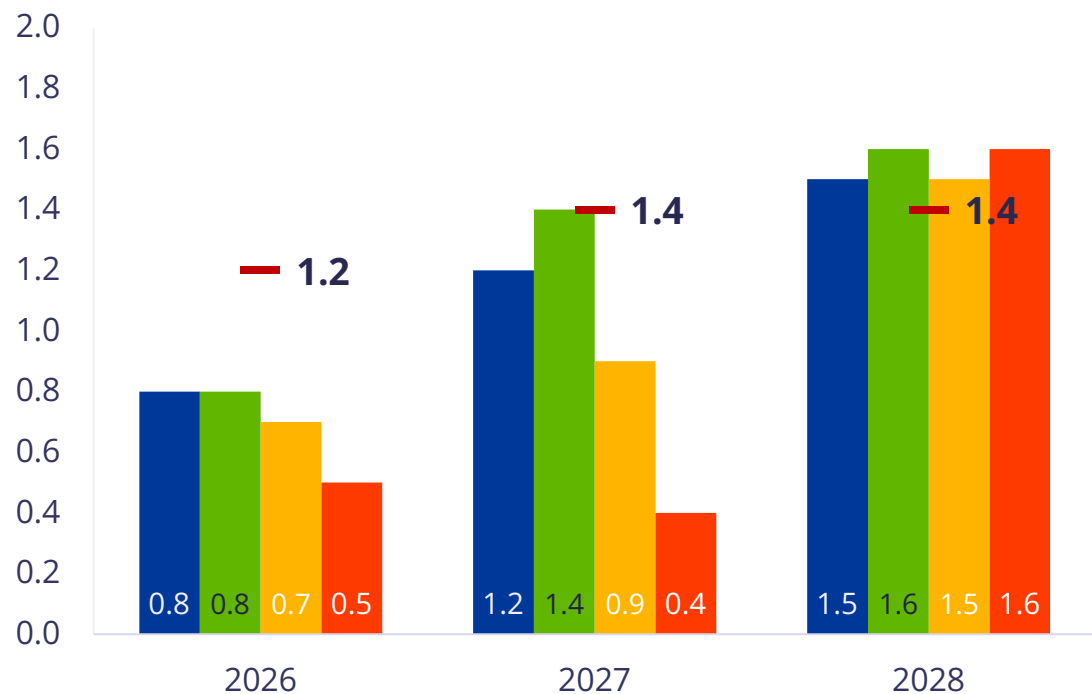
SPCI pamatinflācija (g/g; %)

- Marta bāzes scenārijs
- Maigāks scenārijs
- Ļoti nelabvēlīgs scenārijs
- Jūnija bāzes scenārijs
- Nelabvēlīgs scenārijs

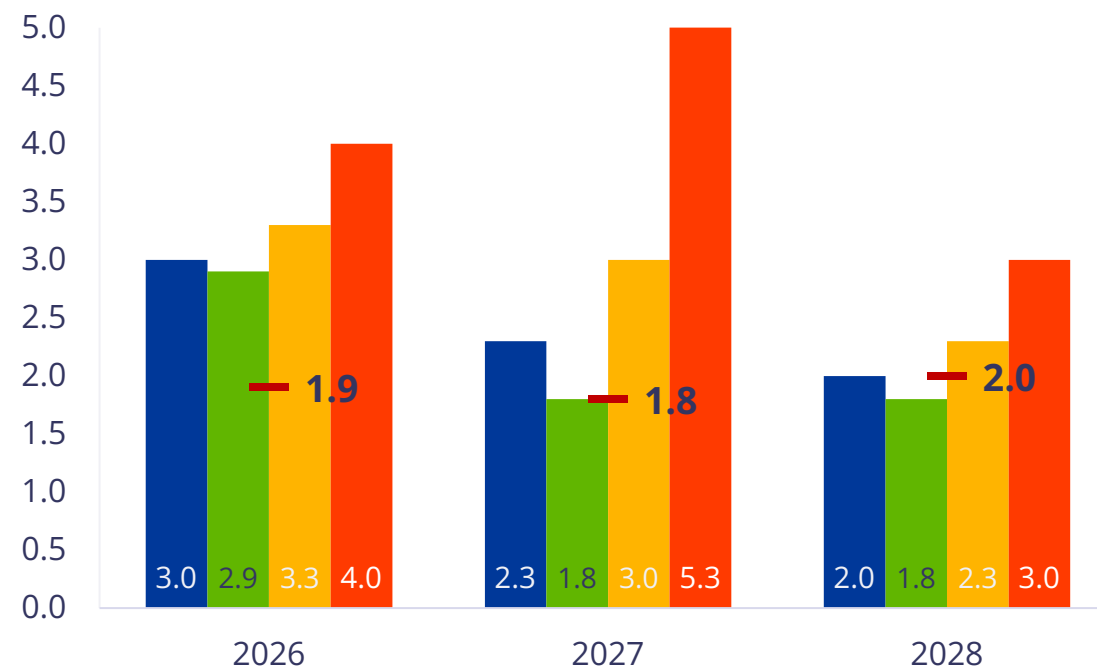
Bāzes un alternatīvie scenāriji

Eirozonas izaugsmes scenāriji (%)

■ Bāzes scenārijs
■ Maigāks scenārijs
■ Nelabvēlīgs scenārijs
■ Ļoti nelabvēlīgs scenārijs
- Dec. 2025 prognoze

Eurozonas SPCI inflācijas scenāriji (%)

■ Bāzes scenārijs
■ Maigāks scenārijs
■ Nelabvēlīgs scenārijs
■ Ļoti nelabvēlīgs scenārijs
- Dec. 2025 prognoze

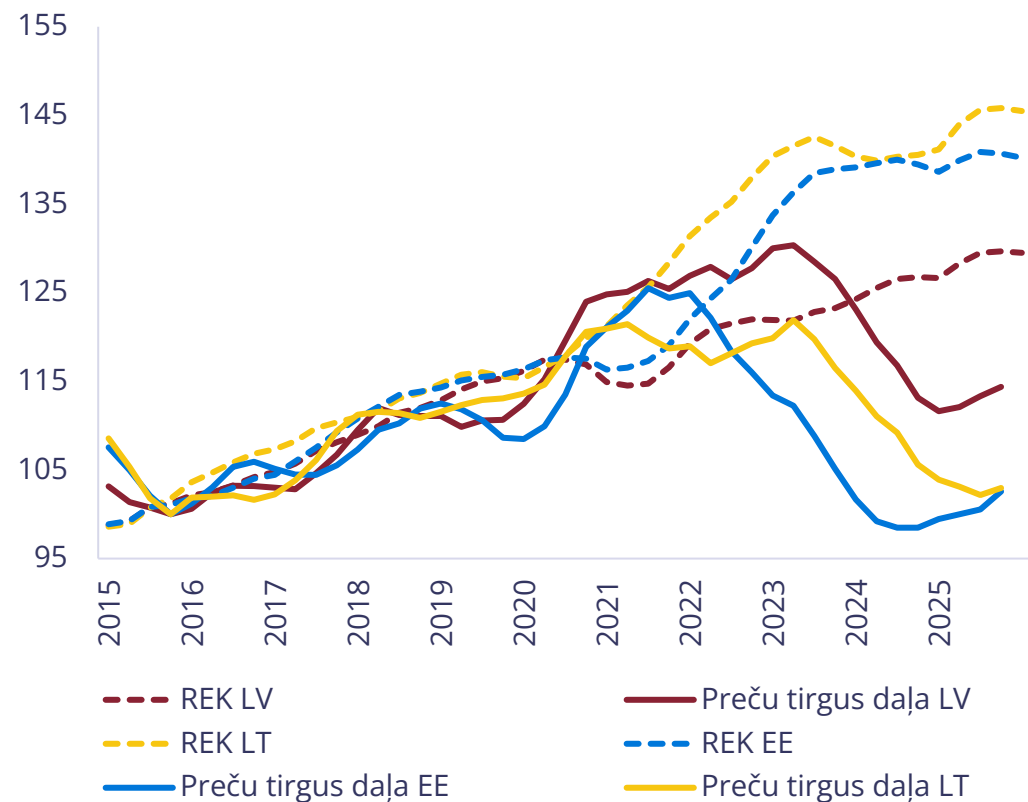
Latvijā

Prognozes sagatavotas, izmantojot līdz 2026. gada 27. maijam (atsevišķiem tehniskajiem pieņēmumiem – līdz 21. maijam) pieejamo informāciju.

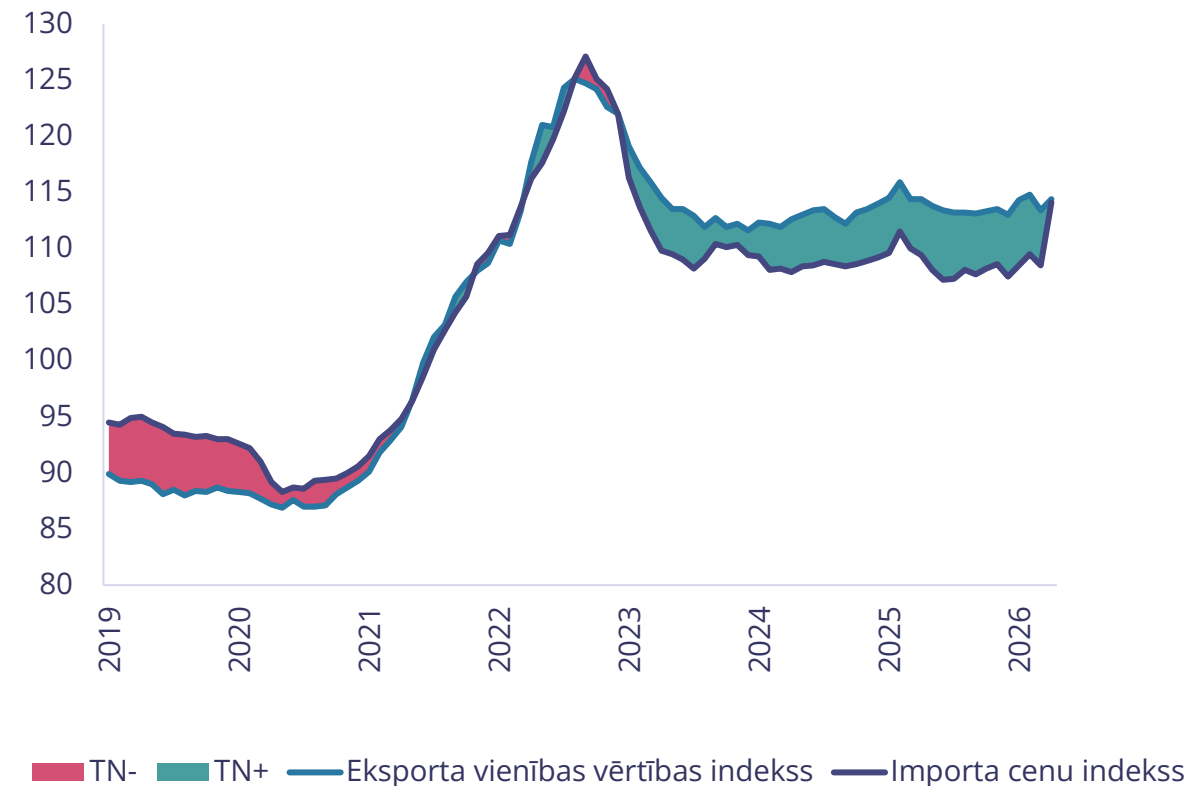

Eksporta tirgus daļas atgūstas pēc ilgstoša krituma, bet importa cenu kāpums pasliktina tirdzniecības nosacījumus

Reālais efektīvais kurss un Baltijas valstu tirgus daļas pasaules importā (2015 = 100)

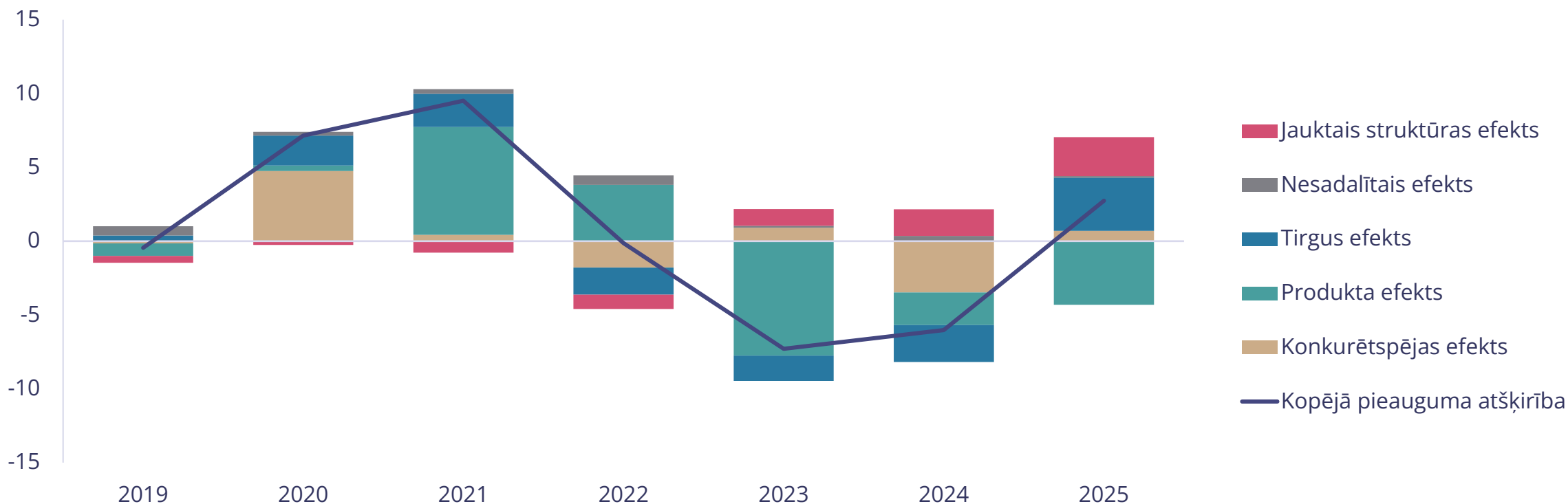

Preču tirdzniecības nosacījumi (2021=100)

Latvijas eksportam palīdz noieta tirgi, bet bremzē preču struktūra

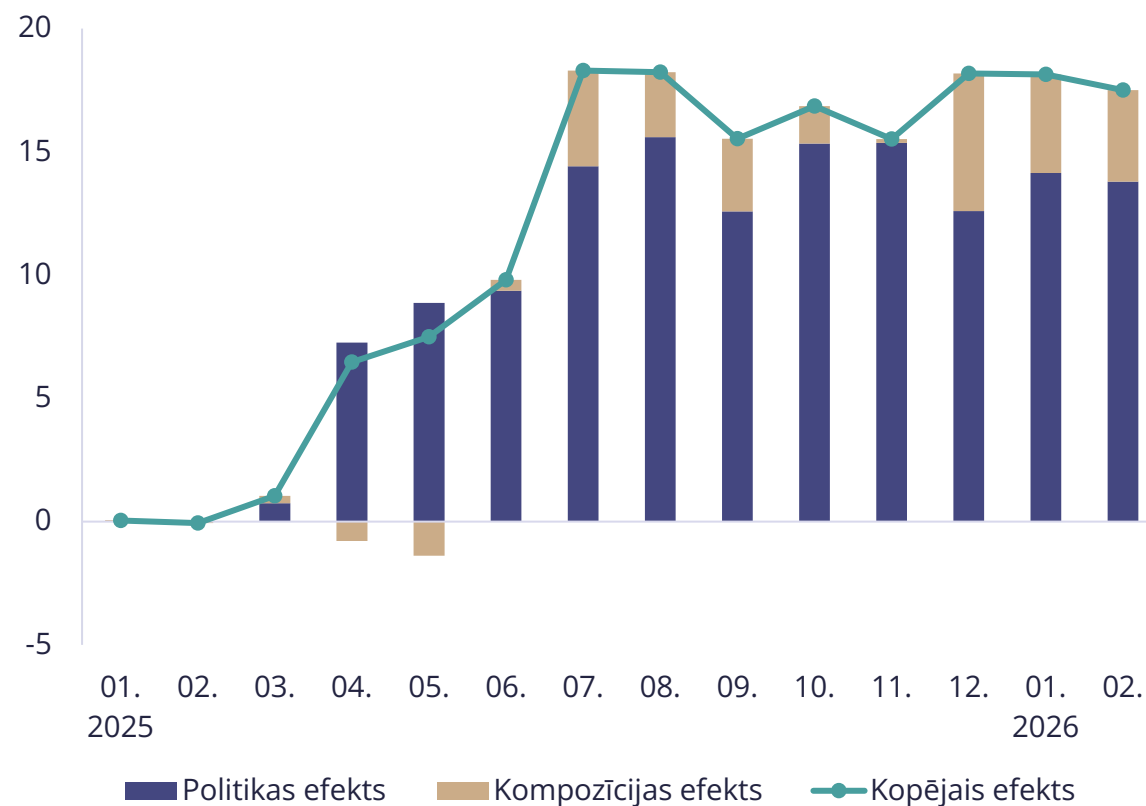
Latvijas preču eksporta pieauguma tempa atšķirība no pasaules importa
(12m / 12m slīdošais vidējais; %; devumi; pp)

ASV tarifi snieguši "palīdzīgu roku" atsevišķām Latvijas nozarēm

- Līdz ar jaunāku tarifu ieviešanu pagājušajā gadā, Latvijas uzņēmējiem bija grūtāk pārorientēties uz ar zemākiem tarifiem aplikto preču eksportu uz ASV, kas padarīja kompozīcijas efektu augstāku, kā arī
- Vidējā tarifu likme Latvijai atsevišķās preču grupās (piemēram, mehāniskās ierīces) bija zemāka nekā pārējām valstīm (īpaši Ķīnai), kas padarīja gala cenu par Latvijas produktiem salīdzinoši izdevīgāku, līdz ar ko šo preču eksports pieauga

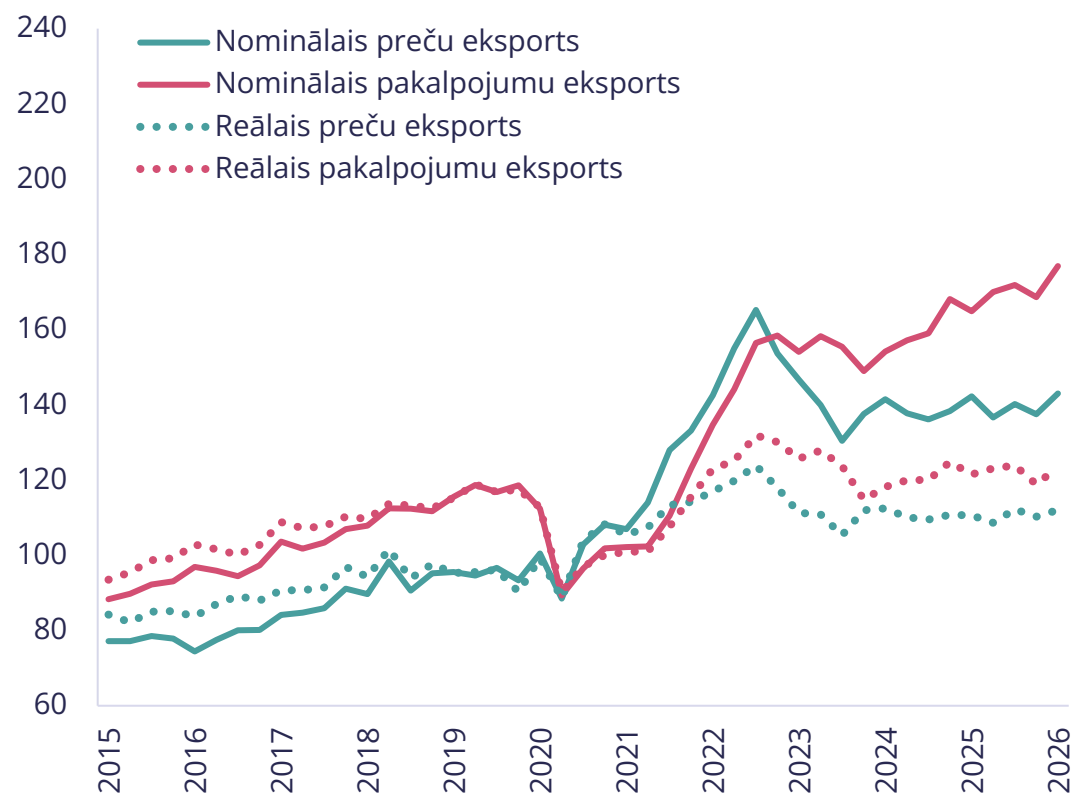
Importa efektīvās tarifu likmes dekompozīcija (%)

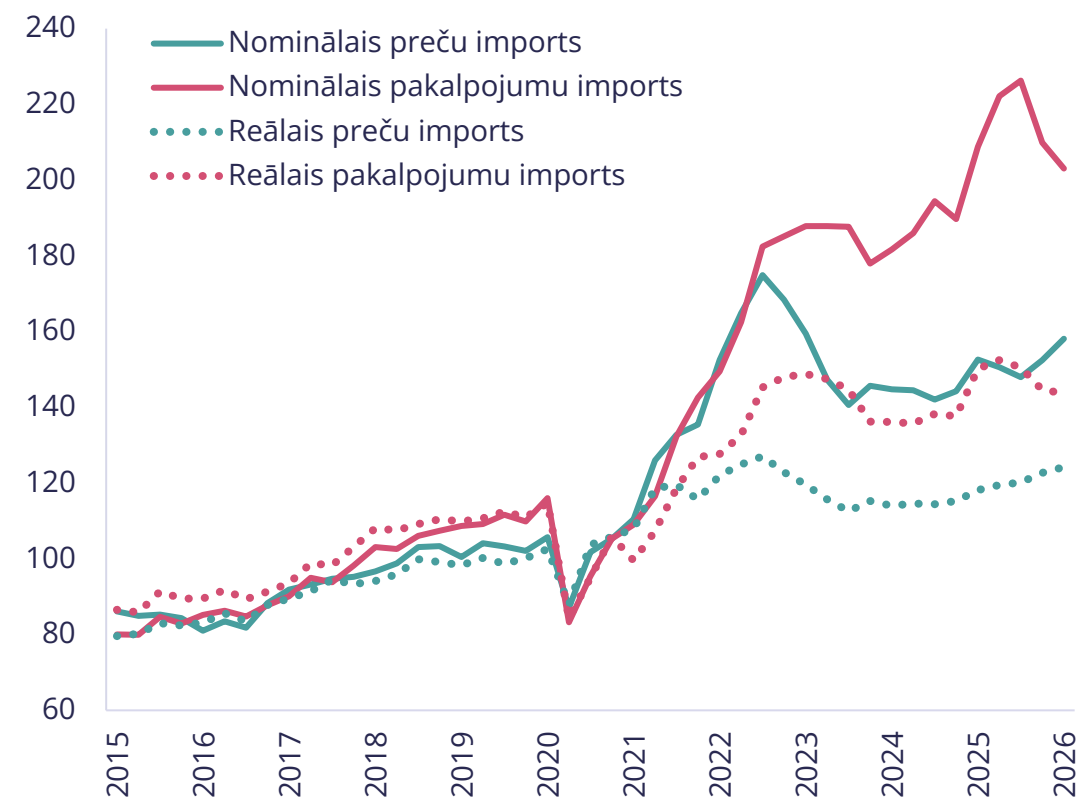
Avots: ASV muita, ASV administrācija, Latvijas Bankas aprēķini.

Šis gads iesācies ar nominālu eksporta kāpumu gan precēs, gan pakalpojumos. Reālā vērtība jau ilgstoši stagnē

Preču un pakalpojumu eksports (2020 = 100; s.i.)

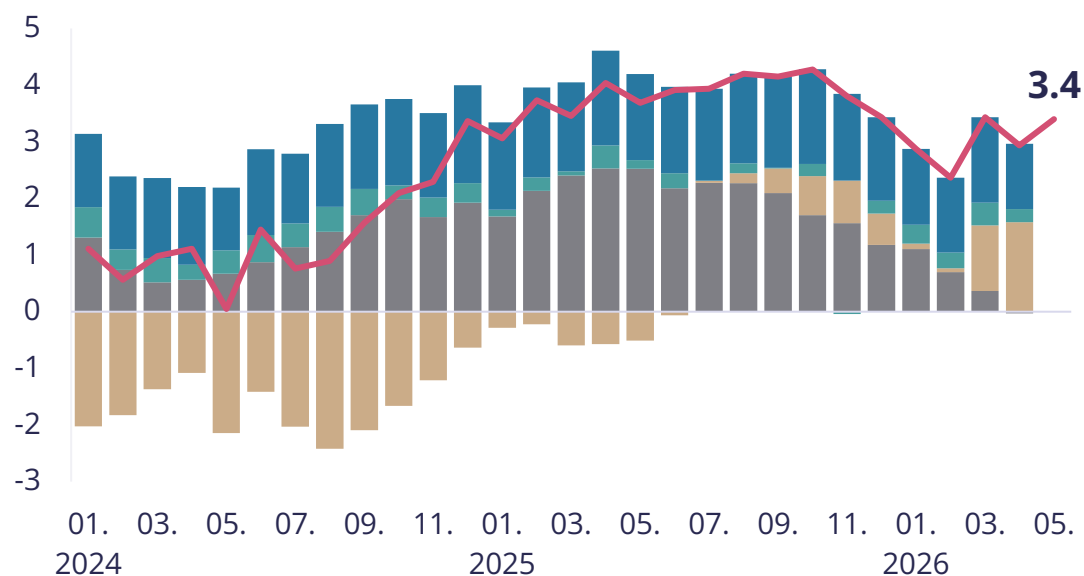

Preču un pakalpojumu imports (2020 = 100; s.i.)

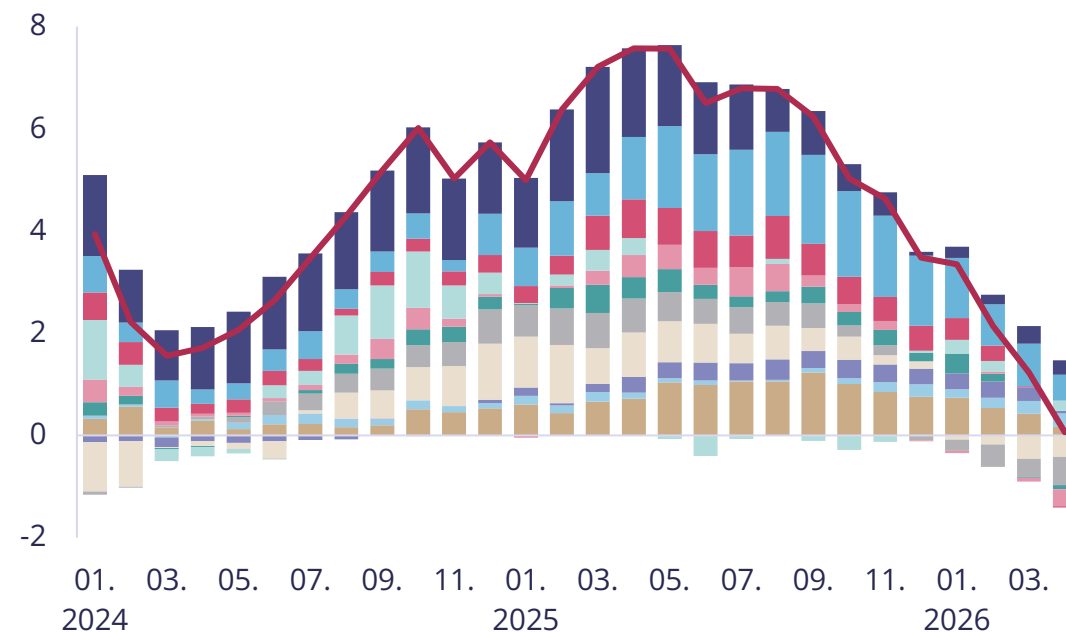
Pārtikas cenu pieaugums samazinājās līdz nullei, enerģijas cenām pārņemot stafetes kociņu

Gada inflācijas dekompozīcija komponentu dalījumā (procentu punkti)

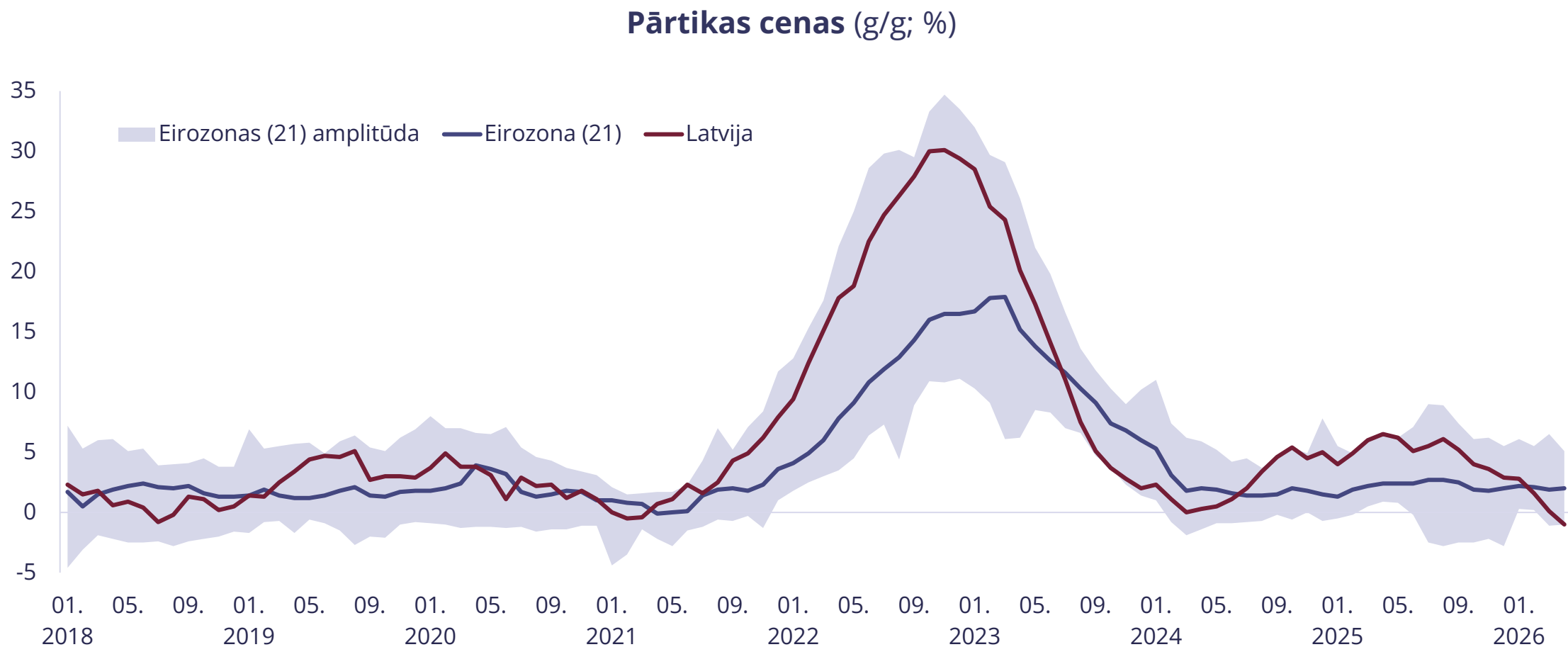
■ Pakalpojumi   ■ Rūpnieciskās preces   ■ Enerģija
■ Pārtika   — Inflācija

Pārtikas inflācija (%; g/g)

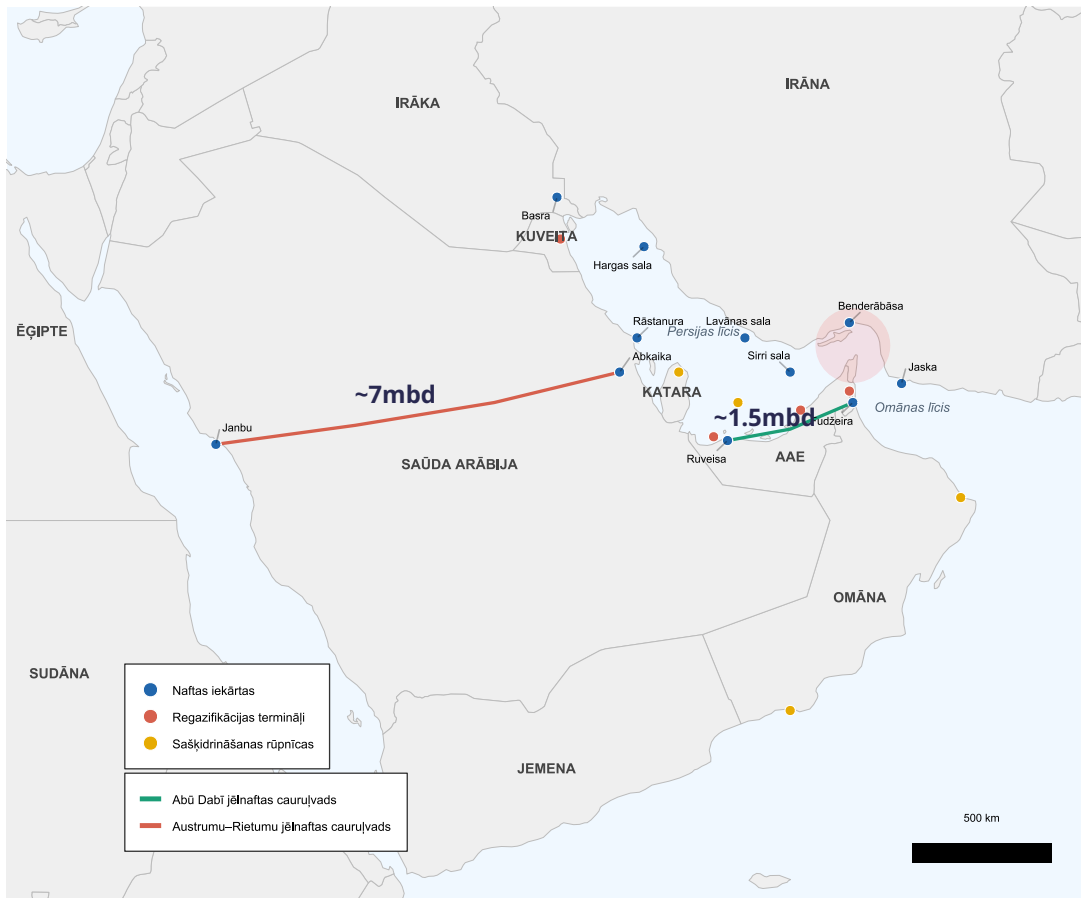

■ Gaļa   ■ Zivis   ■ Olas
■ Piena produkti   ■ Eļļas un tauki   ■ Maizes produkti
■ Augļi   ■ Dārzeņi   ■ Saldumi un pārējie
■ Bezalk. dzērieni   ■ Alkohols un tabaka   — Kopā

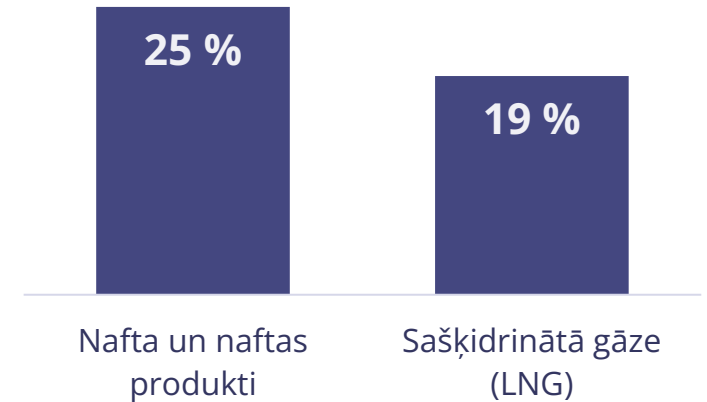
Iepriekšējos gados pārtikas cenas Latvijā auga ievērojami straujāk nekā citās eirozonas valstīs; tendence mainījās pēdējo mēnešu laikā

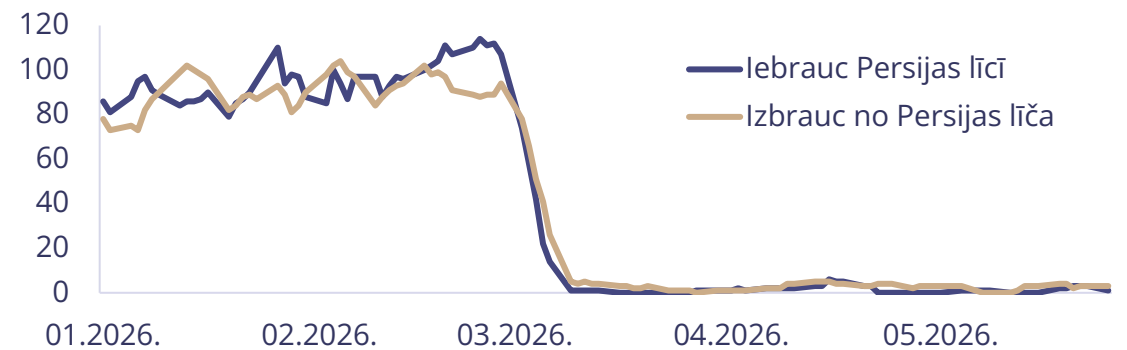
Kāpēc Irānas konfliktam ir ietekme uz globālajiem naftas un dabasgāzes tirgiem?

Globālās enerģijas tirdzniecības daļas, kas šķērso Hormuza šaurumu

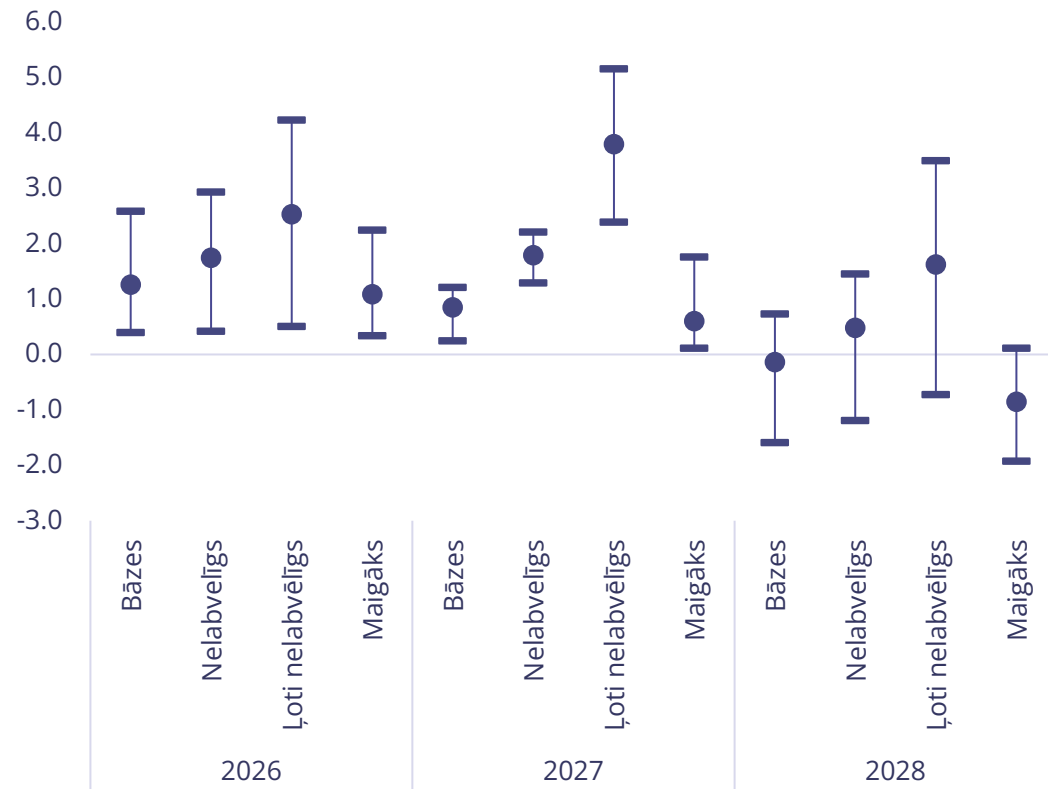

Tankuģu satiksme Hormuza šaurumā (skaits)

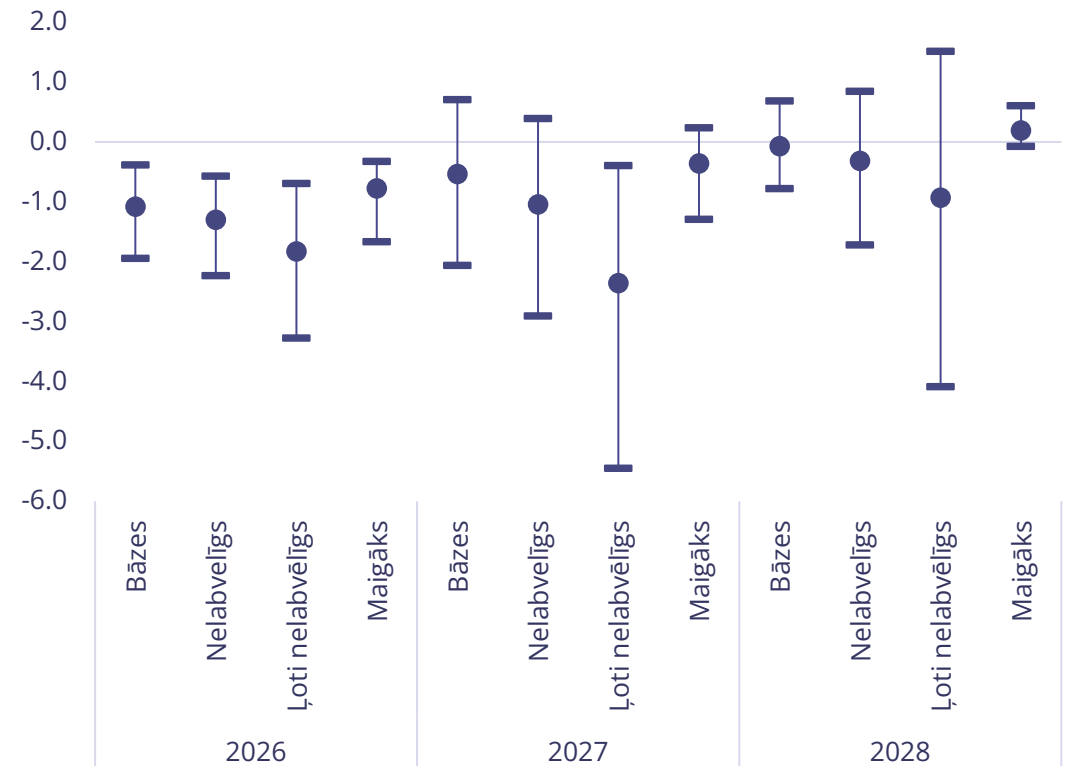

Irānas notikumu ietekmes uz ekonomiku var būt nozīmīga

Ietekme uz inflāciju (procentu punkti)

Ietekme uz IKP pieaugumu (procentu punkti)

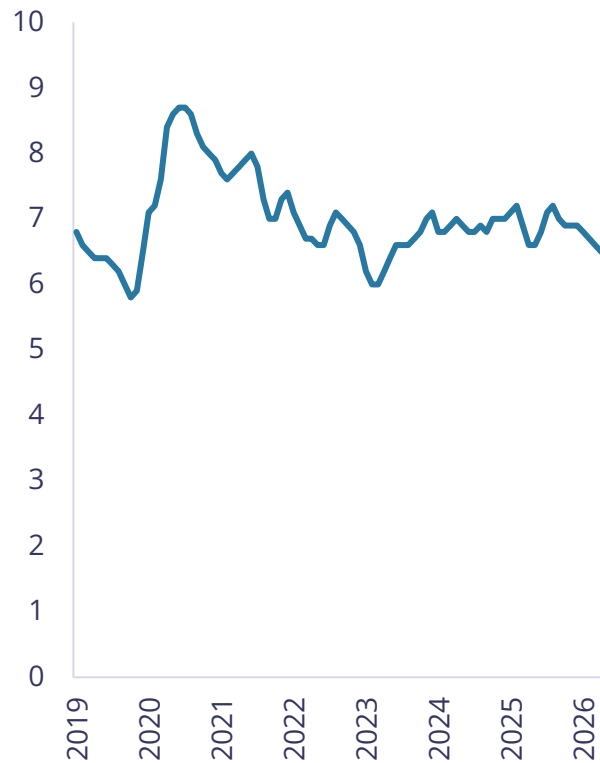

Avots: Latvijas Bankas aprēķini.

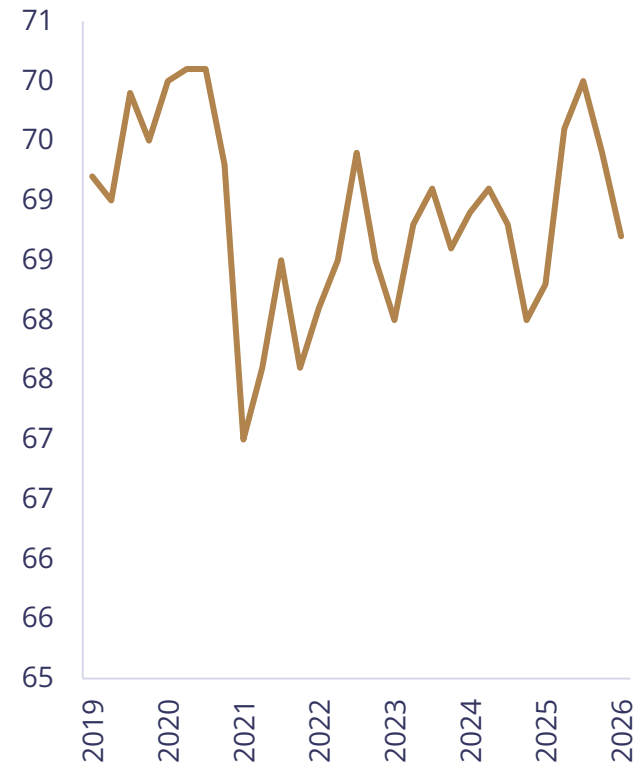
Piezīmes: Intervāli parāda dažādo izmantoto modeļu rezultātu minimālo, maksimālo un vidējo vērtību. Aprēķinā izmantoti BMEs, BVAR modelis ar galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem, DSGE modelis (Bušs & Grüning, 2023) un E-DSGE modelis (Grüning, P., & Kantur, Z., forthcoming).

Bezdarbs saglabājies samērā stabils; ekonomiskās aktivitātes pieaugumu pērnā gada nogalē absorbēja nodarbinātības vajadzības

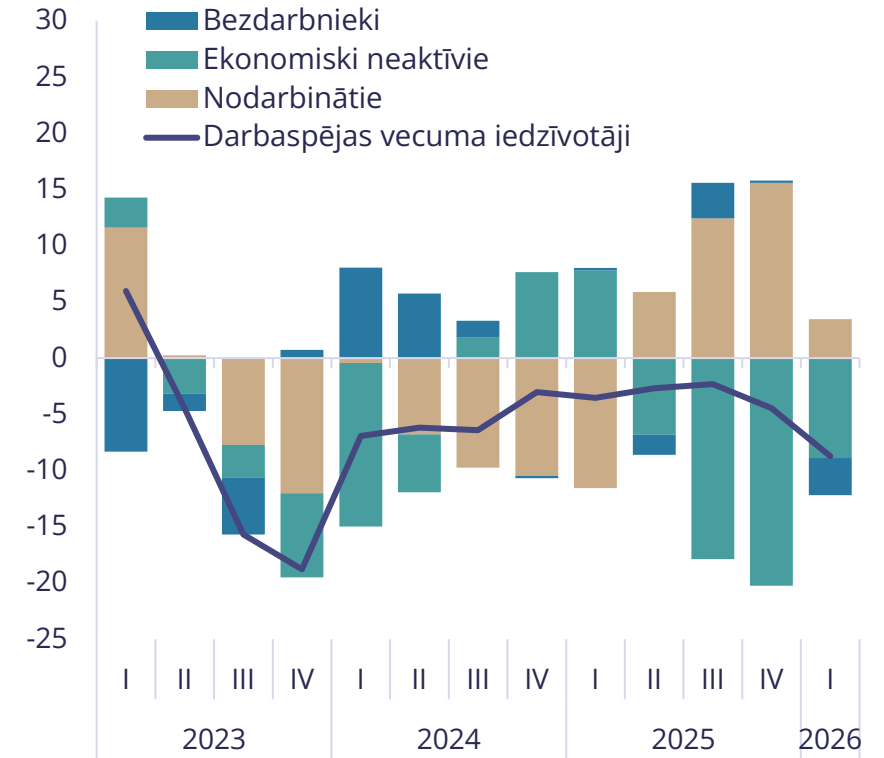
Bezdarba līmenis
(% no ekon. akt.)

Ekonomiskās aktivitātes līmenis
(%)

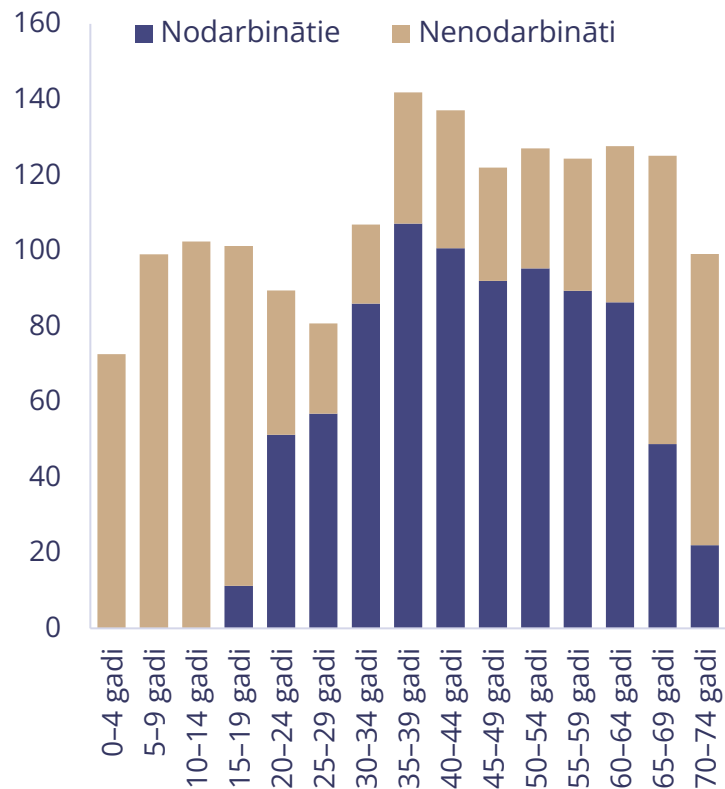

Darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita pārmaiņas (c/c; tūkst., sez. izl.)

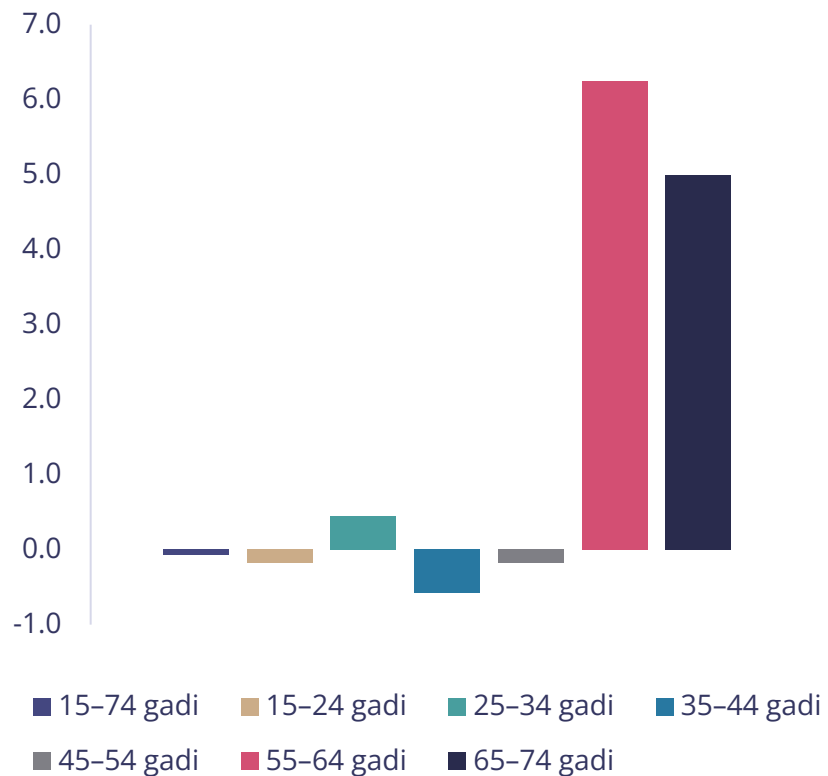

Darbaspēka piedāvājuma pieaugums - īslaicīgs; strukturāli ierobežojumi saglabāsies

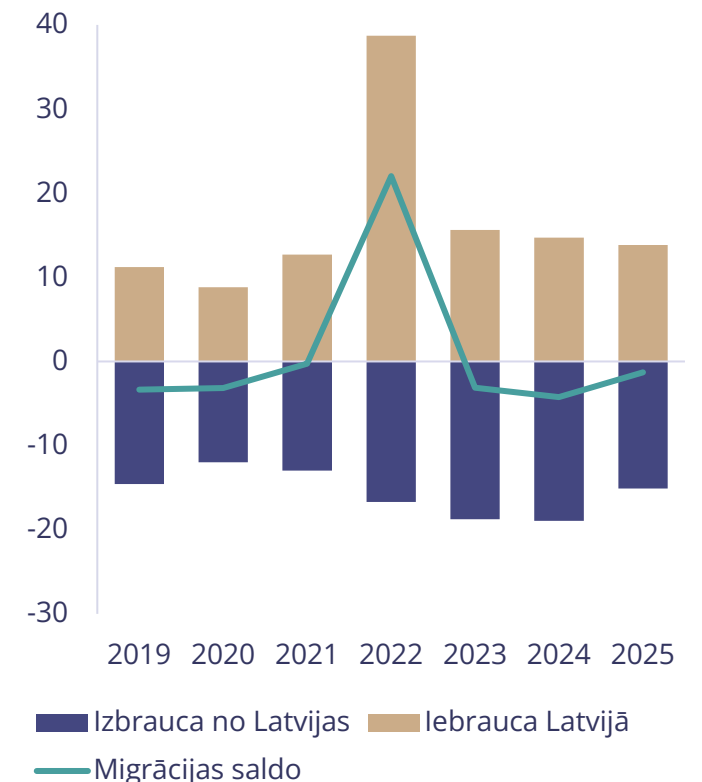
Iedzīvotāju vecuma struktūra un nodarbinātība (2025. gads; tūkst.)

Ekonomiskās aktivitātes pārmaiņas 2025. gadā pret 2019. gada vidējo periodu (pp)

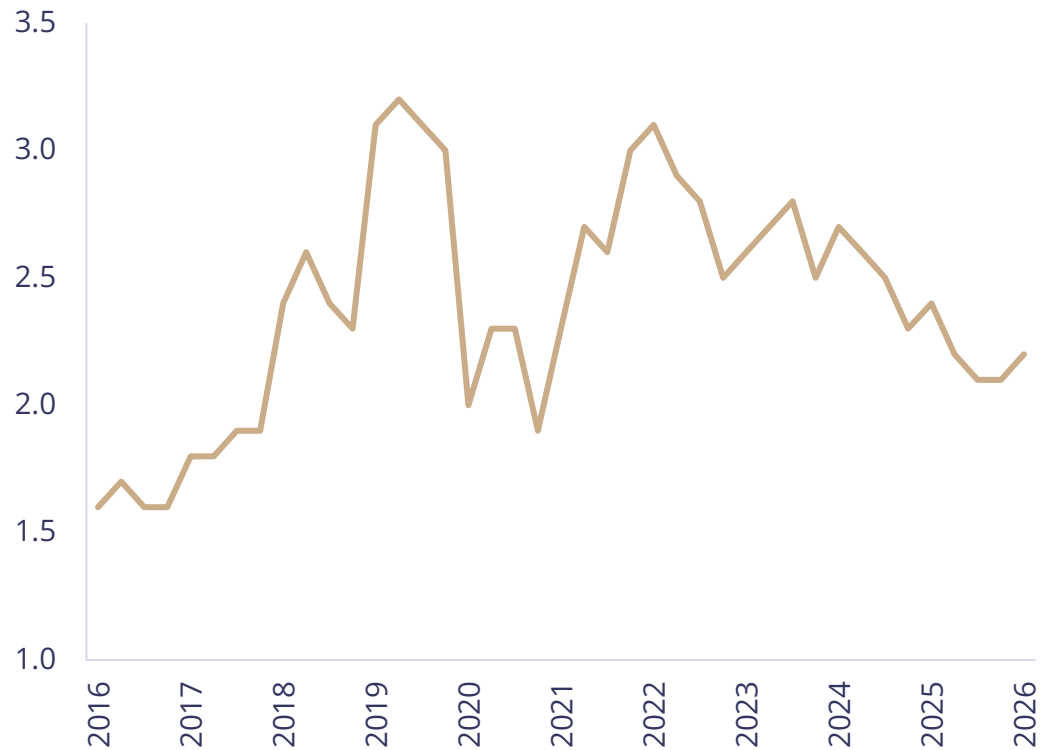

Migrācijas saldo (tūkst.)

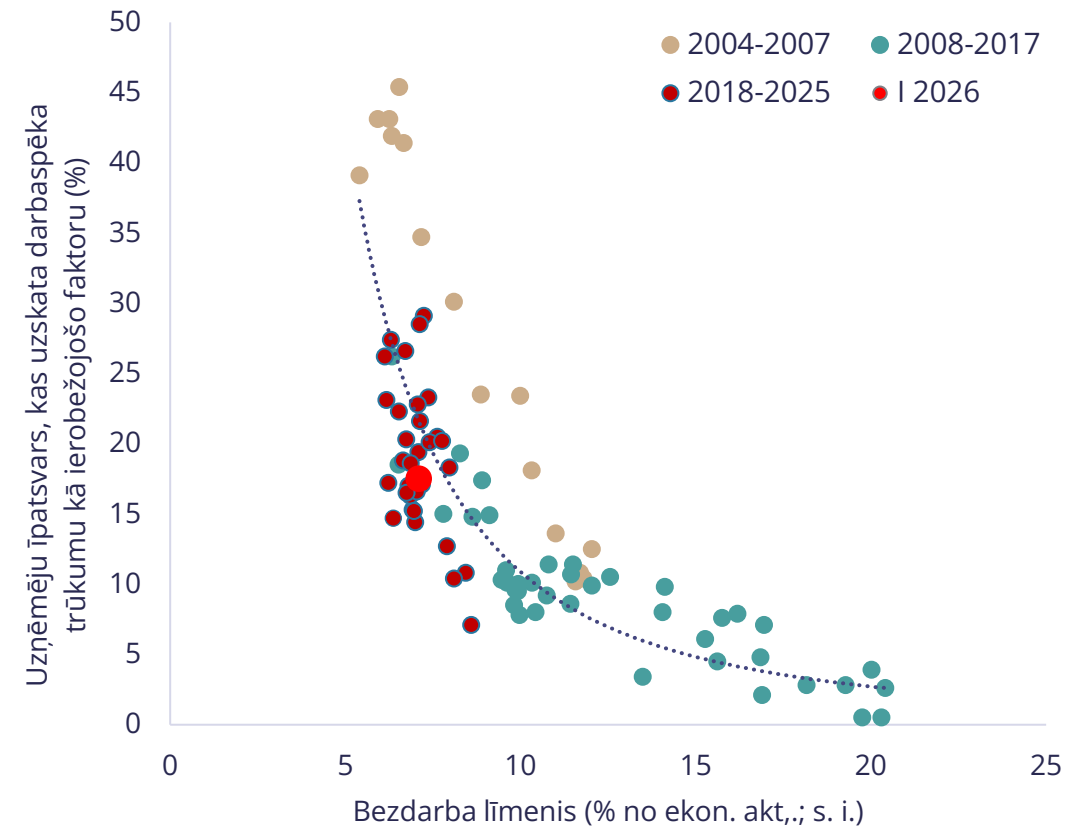

Cikliski darba tirgus nedaudz vājinās līdz ar piezemētāku ekonomisko aktivitāti, bet kopumā darbaspēka trūkums plaši izplatīts

Vakances (% no kopējā (aizņemto un brīvo) darbvietu skaita)

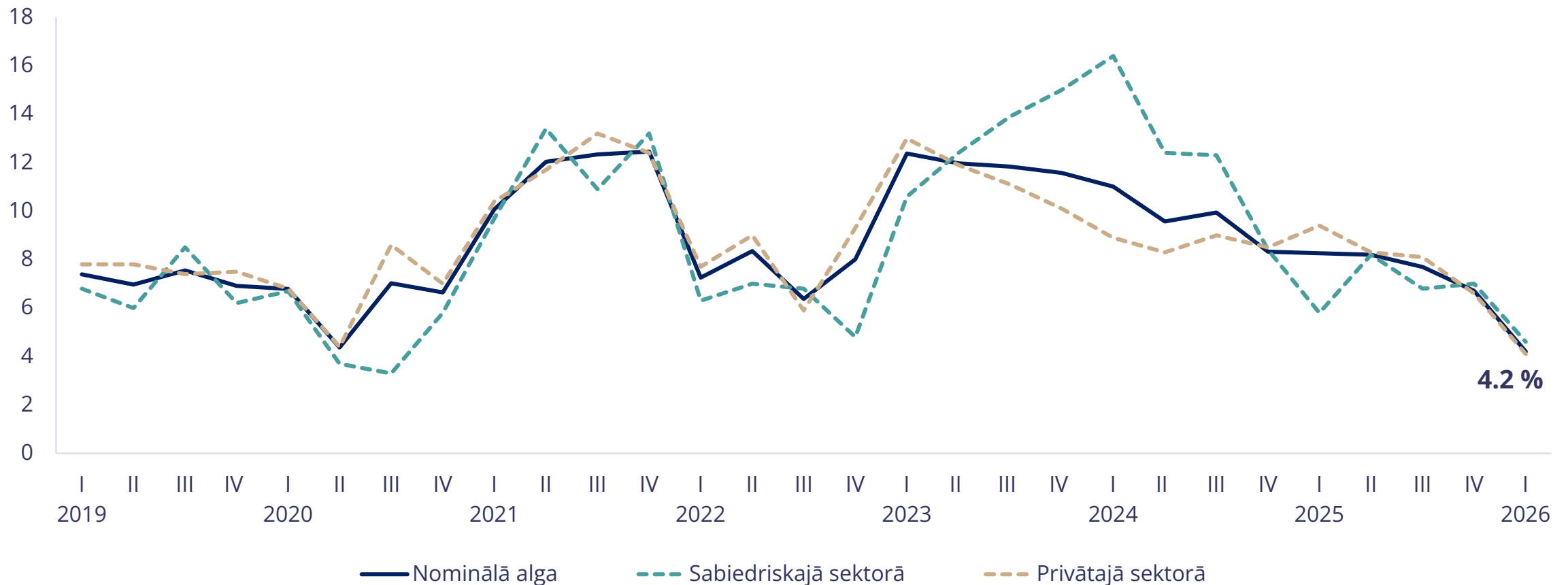

Beveridža līkne (2004. - 2026. gada 1. cet.)

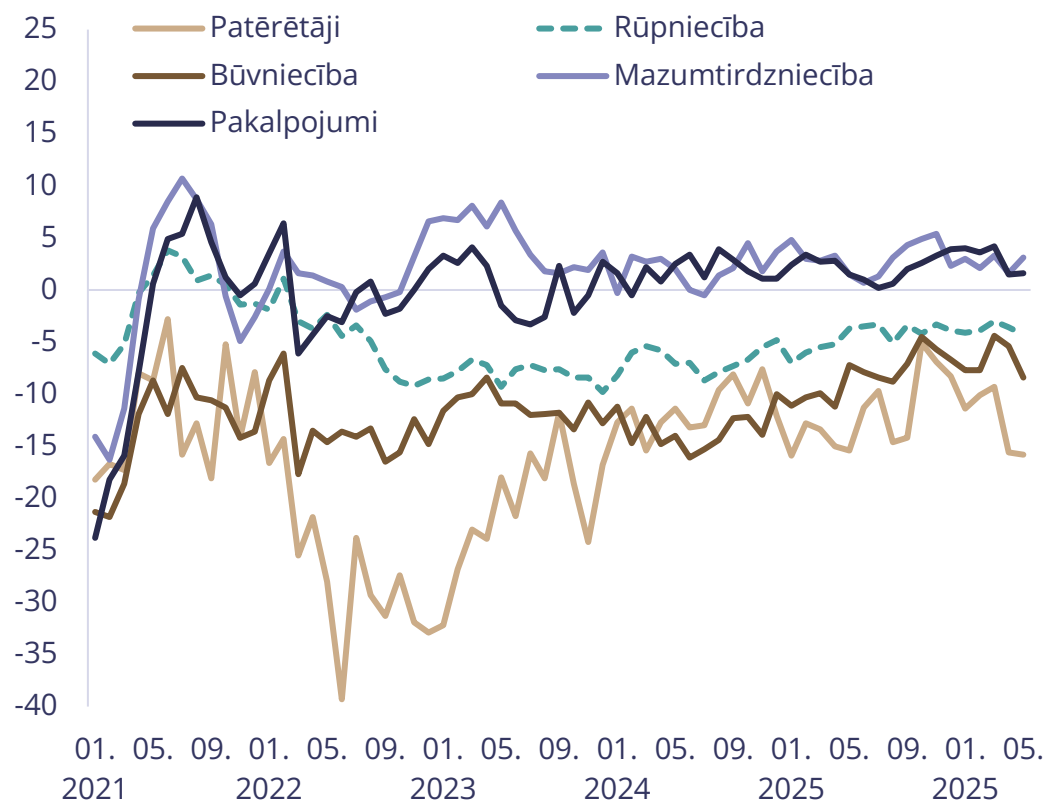
Algu pieaugums palēninājies, tomēr virkne rādītāju neliecina par tik strauju darba tirgus atdzišanu

Nominālā bruto alga un prognozes (g/g; %)

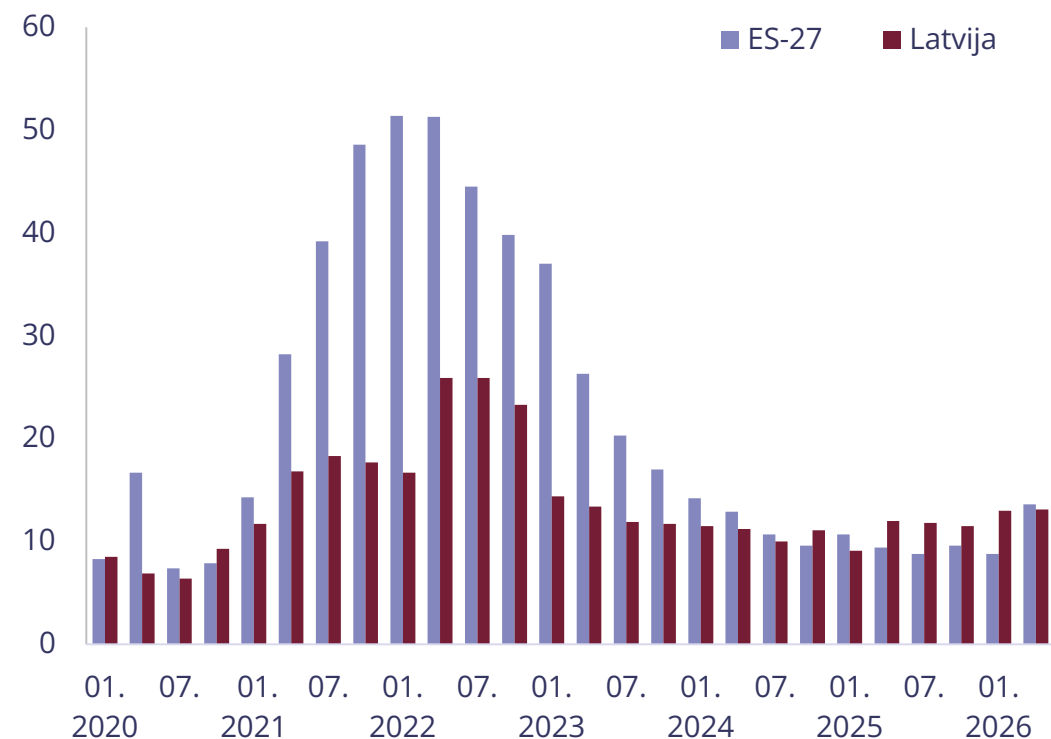

Tuvo Austrumu situācijas ietekmē Latvijas uzņēmēju un patērētāju noskaņojums vājinās; materiālu trūkums līdz mums vēl nav atnācis

Sektoru noskaņojuma rādītāji (atbilžu bilances)

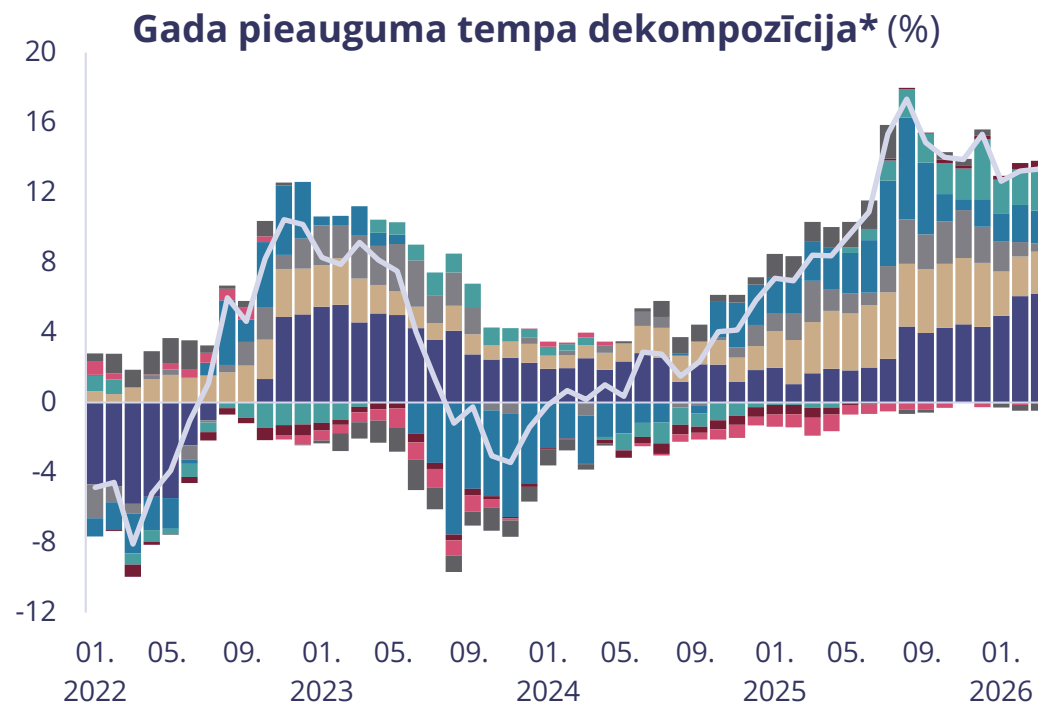

Materiālu/ekipējuma trūkums kā ražošanu ierobežojošais faktors (%)

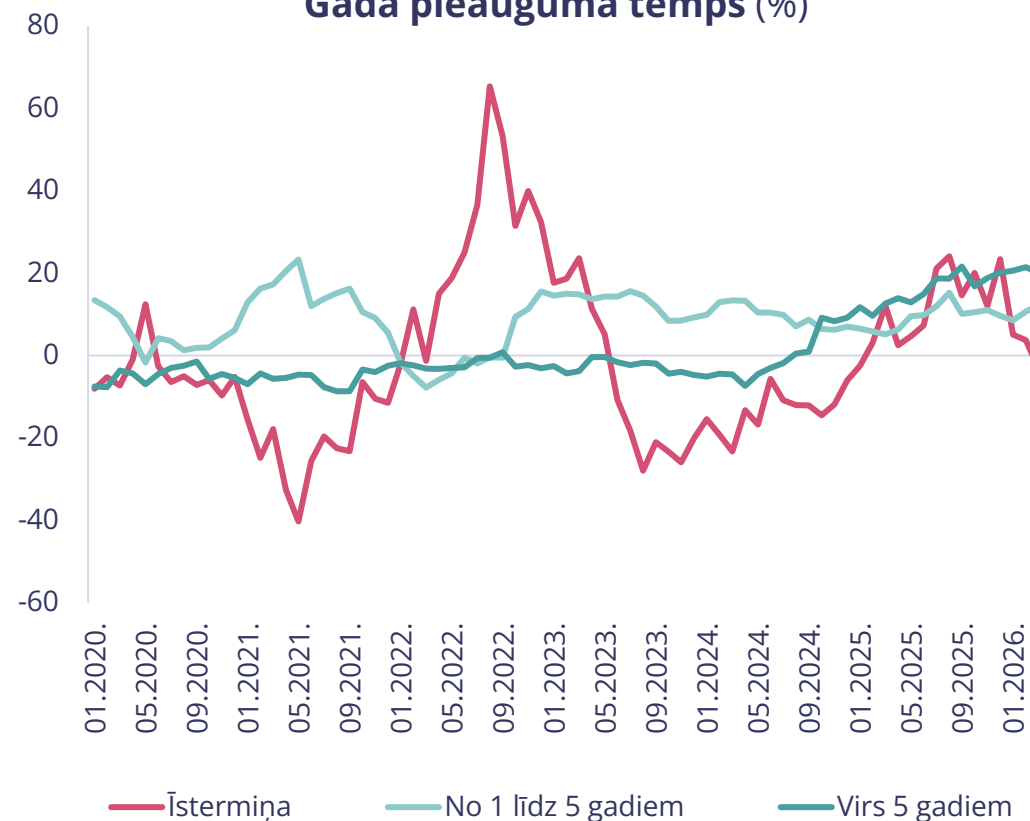

Gada sākumā būtiski sarucis īstermiņa kredītu atlikums, ilgtermiņa aizdevumiem pieaugums turpinās arī aprīlī

Uzņēmumu aizdevumu atlikums

Gada pieauguma temps (%)

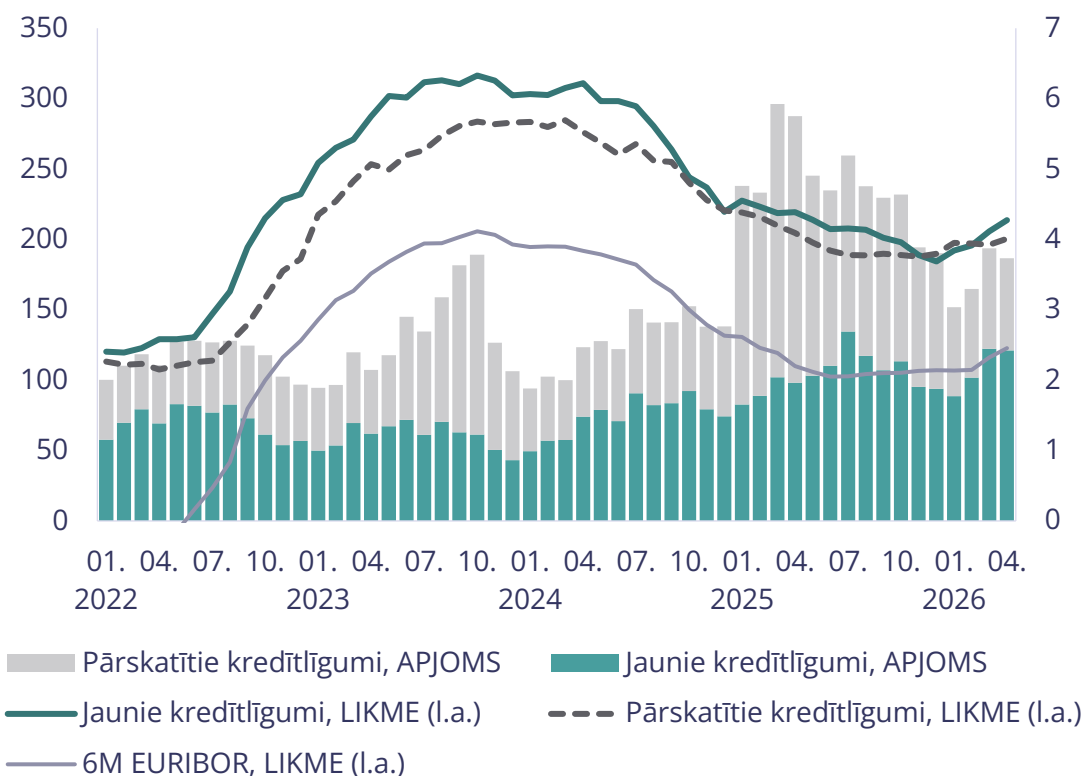

* 2018.gada jūlijā, aprēķinot atlikuma mēneša pārmaiņas, netika iekļauti ABLV, 2019.gada novembrī – Scania, 2020.gada februārī – PNB, 2020.gada martā – Danske un Handelsbanken, 2021.gada oktobrī – Rigensis, 2022.gada jūlijā – SB Resolution, 2022.gada novembrī – Amber Assets un 2023.gada martā – Baltic International Bank dati.

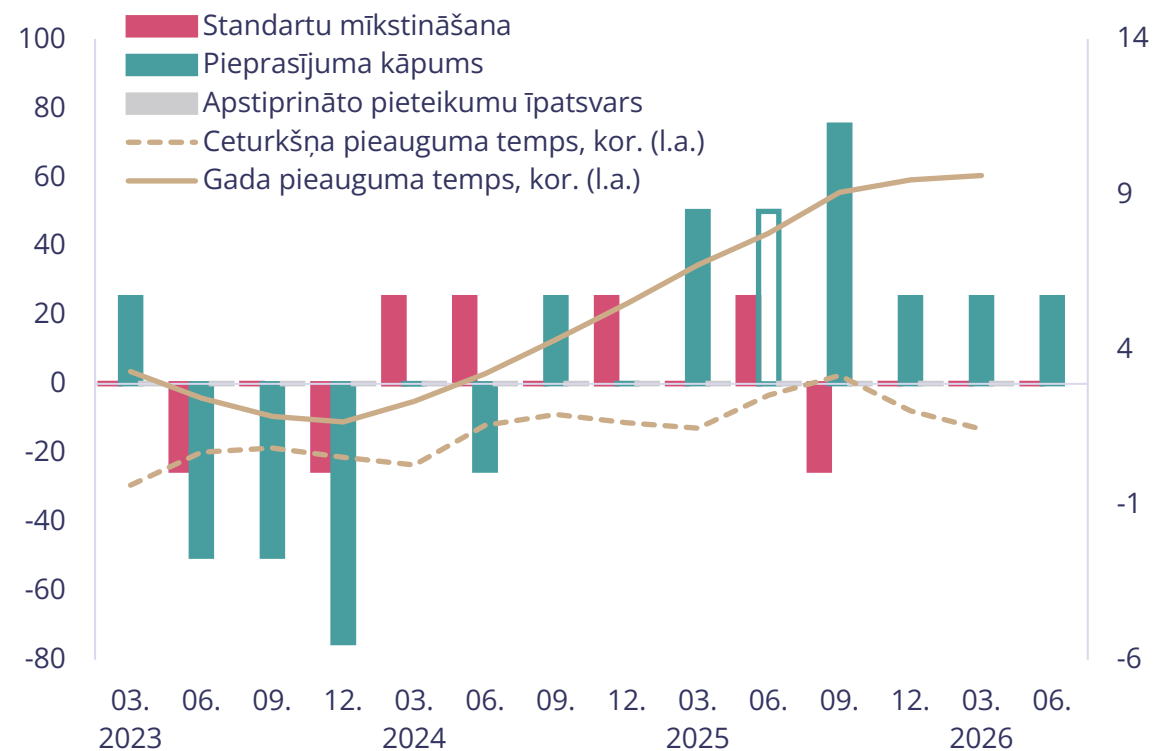
Arī mājokļu kredītu izaugsme saglabājas strauja

Mājsaimniecībām no jauna izsniegtie mājokļa aizdevumi: apjomi (milj. EUR) un likme (%)

"Tīri" jaunie un pārskatītie aizdevumi

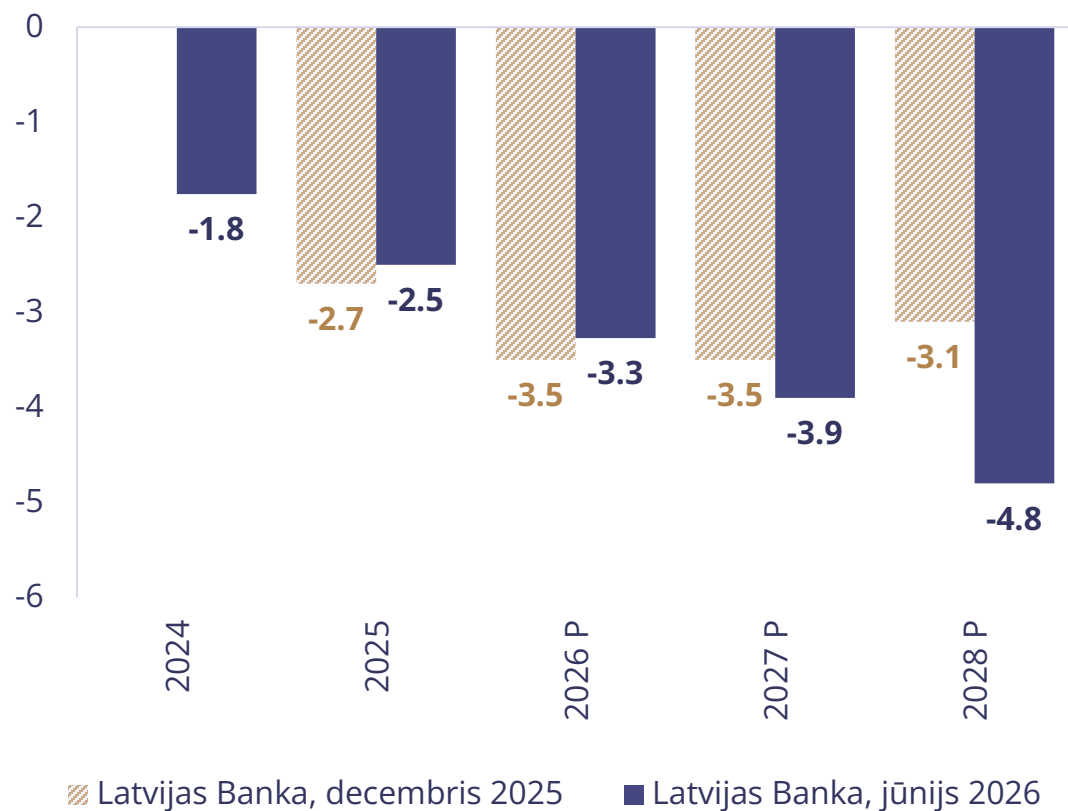

Kredītu standartu, pieprasījuma un apstiprināto pieprasījumu īpatsvara pārmaiņas (neto %) salīdzinājumā ar atlikuma pieauguma tempu (%) mājokļa aizdevumiem

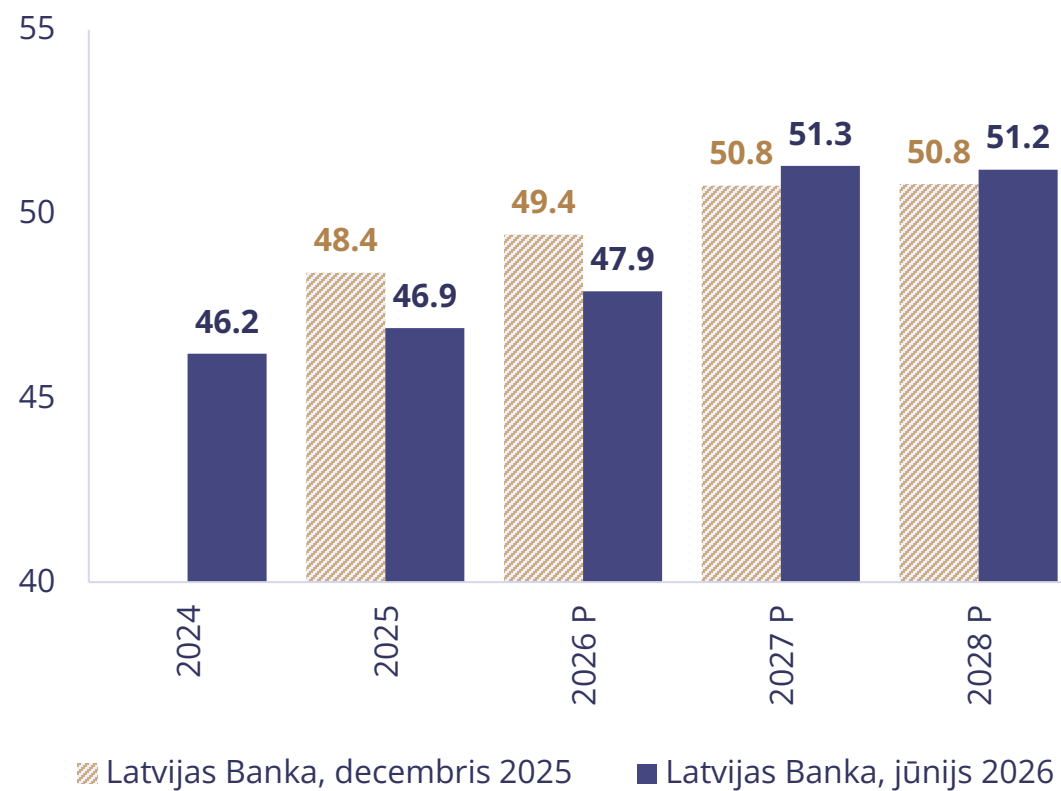

Budžeta deficīts 2025. gadā tuvu gaidītājam; turpmākajos gados straujāks pasliktinājums aizsardzības izdevumu dēļ

Vispārējās valdības budžeta bilance (% no IKP)

Vispārējās valdības parāds (% no IKP)

Akcīzes nodokļa samazinājuma ietekme uz mājsaimniecību izdevumiem koncentrējas ienākumu spektra augšējā daļā

- **Motivācija:** Degvielas cenas kāpums 21 % (26.03.2026 vs vidējā cena 12.2025-02.2026)
- **Modelētais atbalsta pasākums:** akcīzes nodokļa samazinājums dīzeļdegvielai par 15.2 %, (no 467 eiro līdz 396 eiro par 1000 litriem). Terminēts pasākums: 04.-06.2026.
- **Izmantotie rīki:** EUROMOD-ITT mikrosimulācijas modeli un Latvijas Bankas mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojuma datus

Rezultāti:

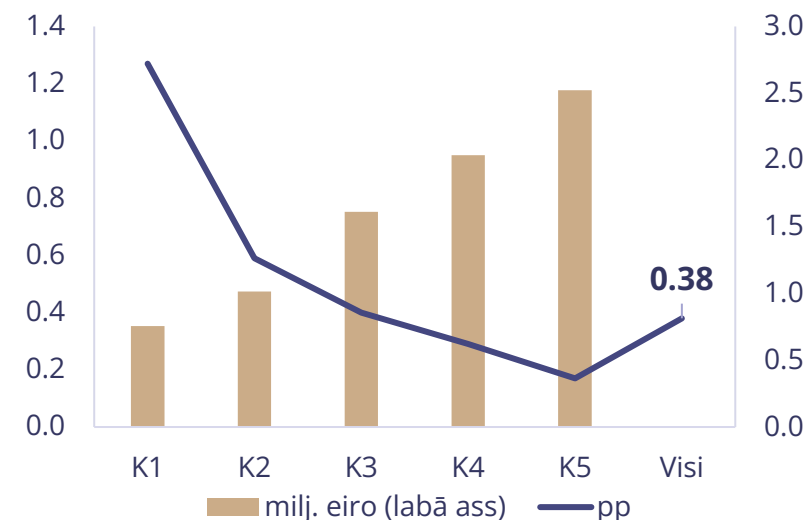
- Automašīnas pieder: 27 % zemāko ienākumu un 90 % augstāko ienākumu grupā
- **2/3** auto ar dīzeļdzinēju
- Ietekme **uz inflāciju: -0.17 pp** (tiešais efekts)
- Izdevumu samazinājums: vidēji **24 eur uz mājsaimniecību** par dīzeļdzinēja automašīnu

Automašīnu īpatsvars pēc degvielas veida katrā ienākumu kvintilē (īpatsvars)*

* benzīns ietver arī benzīns-gāze, elektro ietver arī hibrīdauto
Avots: Latvijas Bankas mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojuma dati, 2023. gads, Latvijas Bankas aprēķini.

Mājsaimniecību izdevumu samazinājums par transportu (milj. eiro, trīs mēnešos) un transporta izdevumu īpatsvara samazinājums rīcībā esošajos ienākumos mājsaimniecībās ar dīzeļdzinēja auto (procentpunkti)

Avots: Latvijas Bankas aprēķini, izmantojot EUROMOD-ITT mikrosimulācijas rīku un Mājsaimniecību finanšu un patēriņa apsekojuma datus.

Latvijas ekonomikas prognožu kopsavilkums

	2025	2026		2027		2028	
	Faktiskie dati	Prognoze decembrī	Prognoze jūnijā	Prognoze decembrī	Prognoze jūnijā	Prognoze decembrī	Prognoze jūnijā
IKP (gada pārmaiņas; %)	2.1	2.8	2.0	2.9	2.4	3.2	3.0
Inflācija (gada pārmaiņas; %)	3.8	3.2	3.6	2.9	3.8	3.6	3.4
Pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)	3.5	4.0	3.3	3.3	4.0	3.5	4.3
Bezdarbs (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita; sez. korigēti dati)	6.9	6.6	6.7	6.4	6.5	6.2	6.3
Nominālā bruto alga (gada pārmaiņas; %)	7.7	7.6	7.4	7.6	7.3	7.9	7.5
Tekošā konta bilance (% no IKP)	-3.4	-3.5	-4.6	-3.2	-4.2	-3.5	-4.4
Budžeta pārpalikums/deficīts (% no IKP)	-2.5	-3.5	-3.3	-3.5	-3.9	-3.1	-4.8
Vispārējās valdības parāds (% no IKP)	46.9	49.4	47.9	50.8	51.3	50.8	51.2

Mūsu valsts, mūsu banka

